

Aleg. 301

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego z wnioskiem posłów ks. Wilczkiewicza, ks. Effinowicza i Krempy oraz petycyi w sprawie markowania i kosztów utrzymania ewidencji świń.

Wysoki Sejmie !

Wysoki Sejm odesłał do Komisji kultury krajowej następujące wnioski :

1) Wniosek ks. Wilczkiewicza o zmianie ustawy o kulczykowaniu świń :

„Z uwagi, że ustawa o kulczykowaniu świń jest dla ludności wogóle uciążliwą,

„z uwagi, że ona obciąża i tak już obciążone budżety gminne przez konieczne podwyższenie wynagrodzenia osób powołanych do prowadzenia katastru świń—wreszcie

„z uwagi, że jeżeli kulczykowanie świń przeznaczonych do handlu — może być poniekąd usprawiedliwione, to przeciwnie kulczykowanie świń hodowlanych dla potrzeb gospodarskich jest tylko niepotrzebnym ciężarem właścicieli świń, stawiamy wniosek:“

„Wysoki Sejm raczy uchwalić :

„Sejm wzywa c. k. Rząd, aby wydał wyjaśnienie do ustawy o kulczykowaniu świń w tym kierunku, że kulczykowane mają być świny idące do handlu, zaś nie należy kulczykować nierogacizny, nie idącej na sprzedaż.“

2) Wniosek ks. Effinowicza :

„Już w tej Wysokiej Izbie przedkładali Szanowni Posłowie wniosek, że kulczykowanie świń dla ludności wiejskiej jest uciążliwe i z wielkimi stratami połączone i to dostatecznie nmotywowali — na jeden jednak ustęp tej ustawy przy swoim wniosku nie zwrócili uwagi, który ja w moim wniosku podnoszę a mianowicie powiedziano w ustawie w jednym ustępie tak : „Jeśli bezroga zgubiła koleczyk (NB. mogła być sprzedana), to właściciel w pierwszym rzędzie obowiązany ten zgubiony koleczyk odszukać, jeżeli to ale nie możliwe, to ma donieść oglądaczowi, że koleczyk zgubiony i jaki numer koleczyka, oglądacz donosi o tem c. k. Starostwu i dopiero wtedy może wydać nowy koleczyk (a w danym razie i paszport) Gdy na to otrzyma zezwolenie z c. k. Starostwa — a na takie zezwolenie trzeba czekać 3 czasem i 14 dni dłużej, a powodem tego jest, że weterynarz jako referent w tych sprawach obarczony pracą nie do wykonania, ponieważ takich doniesień tygodniowo stosami z całego powiatu do kancelaryi napływa, a taki proceder wystawia właściciela bezrogi na nieprzyjemności i wielkie straty. Rozchodzi się więc o to, żeby ten ustęp zmienić i podpisani stawiają wniosek zmienić go w następującem brzmieniu:“

„Jeżeli bezroga zgubiła koleczyk (a nie mogła być sprzedana), to właściciel donosi o tem oglądaczowi, a ten ma prawo wydać bezzwłocznie nowy koleczyk, a równocześnie donieść c. k. Starostwu, że bezroga właściciela N. N. zgubiła koleczyk, a on drugi koleczyk z odnośnym numerem wydał (a w danym razie i paszport).“

3) Wniosek posła Krempy :

„Zważywszy, że rozporządzenie z 18. maja 1903 l. 16.715 zaprowadzenia katastru świńskiego z markowaniem trzody chlewnej, jest zgubnem dla hodowców;“

„zważywszy, że wprowadzanie kuleczków sprowadza na gminy koszta a powoduje różne choroby na trzodę chlewną;“

„zważywszy, że zaprowadzenie przepisów weterynaryjno - policyjnych podkopuje handel i chów, a tem, tę ostatnią gałąź gospodarstwa rolnego, przez co zarządzenia owe są dla hodowców szkodliwe;“

podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Wzywa się c. k. Rząd, aby zarządzenia te, jako szkodliwe, t. j. markowanie świń i strefy pomorowe jako nie nadające się przeciw pomorowi, zniósł.“

Komisya w dowód przedmiotowego traktowania rzeczonyj sprawy podaje najpierw dosłownie główne skargi zawarte w licznych petycyach a następnie powtarza w oryginalnej osnowie odpowiedź Przedstawiciela c. k. Rządu w sprawie odnośnych zażaleń oraz jego objaśnienie w sprawie wykonania rezolucyi zeszłego roku uchwalnych przez c. k. Rząd.

1) Petycyja włościan z Mielca zwraca się przeciwko ustanowieniu stref pomorowych i żądając zniesienia kulczykowania świń, uzasadnia to żądanie:

„Zaprowadzenie kulczykowania jest najzgubniejszym wogóle dla chowu trzody chlewnej a szczególnie dla macior, które przy zakulczykowaniu rodzą nieżywe prosięta. Świnie opasowe i prosięta po zakulczykowaniu źreć nie chcą, parszywiają, zamiast przynosić chlebobdawcom korzyści, przynoszą stratę.“

2) Petycyja gminy Brzeziny:

„Wprawianie kulczyków u trzody chlewnej jest absolutnie niemożliwym do wykonania, ponieważ przy wprawianiu kulczyków uszy świniom puchną, materyzują. trzoda dostaje parchów, z przestachu nie chce jeść i dotąd jest niespokojna, aż się uwolni tarciami o ściany i podłogi od wprawionych kulczyków. Co gorsza nawet zdechają opasowe świnie, a także małe prosięta. Nie dosyć na tem, kupcy trzodą handlujący, mają dostateczną ilość kulczyków, któremi zaopatrują świnie nie kulcykowane w celu dalszego transportu, ażeby się uwolnić od sekatur.“

3) Petycyja Gminy Korczyny 558/421 i 724/554.

„Przez zaprowadzenie katastru wobec powtarzającej się częstej zmiany w inwentarzu nietylko, iż musimy opłacać „zameldowania, wymeldowania i kulczykowanie, tracić czas drogi każdemu chodzeniem do urzędu gminnego często parę kilo metrów odległego, a nadto w razie niezameldowania zmiany lub niezameldowania przez nieświadomość, zapomnienie, lub brak czasu, rychło przychodzi kontrola, to jest żandarm i prowadzący kataster. Ci donoszą o tem Starostwu, które na podstawie doniesienia wzywa zasądzonego i zasądza go na karę.“

„Wprowadzenie stref dla nierogacizny, która w naszej gminie jest zupełnie zdrową, podkopała między gospodarzami chęć hodowli tego towaru, bo hodowca musi drogo kupować, a za bezcen sprzedawać, a gdy się jeszcze dołączy zaprowadzenie markowania świń, z niem połączone różne a różne nakazy i zakazy, którym gospodarz nie może podołać, ciągnie to za sobą ten skutek, że gospodarz wyrzeka się hodowli nierogacizny. Jeżeli dalej uwzględni się taki szalony upadek ruchu nierogacizny na naszej targowicy, co dowodzi wykaz spędu nierogacizny z na targu w Korczynie: w r. 1898 — 14.896 sztuk, w r. 1899 — 7.061 sztuk, w r. 1900 — 8.004 sztuk, w r. 1902 3.504 szruk, w r. 1903 — 4.185 sztuk a temsamem i upadek dochodu dla miasta i ludności, to bez przesady śmiało rzec można, że jesteśmy w przededniu ruiny.“

Petycyja gminy Krościenko:

„Ssąca trzoda po zaprawieniu kulczyków więcej, jak tydzień ani ssać ani jeść nie chce“. „Tuzonej trzodzie uszy zapuchają, tak, że ani jeść nie chce i dają jej wikt nadaremnie“. „Wielu gospodarzy nie umie czytać i nie zna się na numerach, a gdy pomyli, to już obaj kupujący i sprzedający do odpowiedzialności pociągają i płacą; oglądaczowi się płaci, gdy się trzodę nie może na przeznaczony plac zaprowadzić z powodu jej ciężkości“.

4. Petycyja gminy Węglówka:

„Musimy przechodzić różne trudności i kary, gdy tylko świnia kulczyka nie ma, który to kulczyk odgryza od ucha jednej drugiej, lub gdy sam kulczyk wypadnie, wtedy meldowania tych kulczyków odbierają nam taką masę czasu, że aż żal przy wolnej robocie opuszczać chleb“. „Gdy przez strefy nie możemy świń wy-

brać przy kupnie, tylko w swoim powiecie, płacimy towar drogo, a za bęczen musimy sprzedawać, to na pewne grozi nam ruina“.

5. Petycja gminy Brzeziny:

„Przepisany meldunek w 24 godzinach; jak kto sprzeda świnie lub kupi, przychodzi żandarm do gospodarza i pyta, czy świnie kupione są meldowane do c. k. Sądu i ten stając na termin płaci grzywnę 1 koronę i droga przeszło dwie mi e. Straszne rzeczy!“.

6. Petycja gminy Szarwarki:

„C. k. Namiestnictwo rozp. z dnia 24. stycznia 1904 r. L. 7838. zarządziło zaprowadzenia ewidencji katastru świń, oraz zarządziło poznaczenie świń znakami usznymi, które to znaczenie pociąga za sobą znaczne straty i wielkie uciążliwości hodowcom świń, z powodu: 1. że gmina musi podwyższyć płacę oglądaczowi bydła za niektóre czynności prowadzenia ewidencji katastru świń i znaczenia świń markami usznymi, 2. że znaczone świnie markami usznymi po kilka tygodni chorują i chudnieją, z czego właściciele świń znaczną stratę ponoszą; 3. że przy zakupieniu znaczonych świń markami usznymi zdarzają się nadużycia takie, że handlarze świń zakupują po kilka sztuk świń, a paszporta odmieniają, a ponieważ nie wszyscy kupujący umieją czytać i kupują świnie z paszportem nie zgadzającym się z marką uszną i zostają zaraz na targu z kupioną świnia przytrzymaną“.

Inne petycje albo powtarzają w tych samych lub innych wyrazach wywody, powyżej przytoczone, albo też żądają głośłownie zniesienia stref i kulecykowania.

Po dokładnem zbadaniu treści petycji wysłuchała Komisya d. 21. października 1904. objaśnienia JWnego krajowego Reprezentanta dla spraw weterynaryjnych.

Ad 1—5 rezolucya: Wyjątkowe traktowanie Galicyi. — Zakazy wywozu.

Rezolucye odonośne uchwałami przez Wysoki Sejm brzmią:

I. Sejm wzywa c. k. Rząd:

1. aby uchylił wszystkie w przedmiocie wywozu trzody z Galicyi wydane wyjątkowe rozporządzenia, aby przeto tak zewnętrzny i wewnętrzny handel trzodą w Galicyi traktował według tych samych przepisów, co handel innych krajów koronnych:

2. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w przyszłości nie naruszał przyznanego ustawą z dnia 20. stycznia 1880, galicyjskim władzom krajowym zakresu działania.

3. ażeby w rozporządzeniu Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 13. grudnia 1902, uchylił wyjątek ustanowiony w niem ua niekorzyść Galicyi:

4. ażeby uchylił zawarte w rozp. z 10. grudnia 1901 L. 135.005 1902 zakazy wywozu świń użytkowych i hodowlanych z Galicyi do innych krajów koronnych Austrii i ograniczył je do gmin, a względnie rejonów zarazą dotkniętych;

5. ażeby jak najrychlej a najpóźniej do 1. stycznia 1904. zniósł zarządzony w obwieszczeniu z d. 9. stycznia 1902 L. 3.067 podział Galicyi na strefy pomorowe świń i wszystkie z tym podziałem połączone ograniczenia tak, aby wewnętrzny obrót handlowy nierogacizną w Galicyi w gminach, a względnie w okręgach wolnych od pomoru i zarazy swobodnie mógł się odbywać.

JWny Pan krajowy referent spraw weterynaryjnych dał w sprawie wykonania rzeczonych rezolucyi, następujące wyjaśnienia:

Ad 1—5: „Uchwały Sejmu, tyżące się obrotu nierogacizną w kraju i z kraju, były przedmiotem obrad ministeryjalnej Komisji weterynaryjnej, odbytej 10. stycznia 1904 w Ministerstwie spraw wewnętrznych“.

„Uwzględniając z jednej strony motywa uchwał sejmowych, a z drugiej mając na oku stan zdrowotny nierogacizny w Galicyi, uregulowano obwieszczeniem Namiestnicstwa z dnia 27. lutego 1904. L. 26.421 obrót nierogacizną w kraju i z kraju w ten sposób, że uchwały Sejmu w zasadzie spełniono, ponieważ dozwolono“:

„a) wywozić bez ograniczenia do innych krajów koronnych świnie rzeźne, t. j. świnie przeznaczone na zabicie z miejscowości wolnych od zarazy całej Galicyi — z wyjątkiem 13 powiatów politycznych, graniczących z Rosyą na wschodzie i północnym wschodzie: 1. Borszczów, 2. Husiatyn, 3. Skafat, 4. Zbaraż, 5.

Brody, 5. Kamionka, 7. Sokal, 8. Rawa, 9. Cieszanów, 10. Jarosław, 11. Łańcut, 13. Nisko, 13. Tarnobrzeg;“

„b) w których dozwolono także wywozić świnie rzeźne, poza granice kraju, ale tylko do rzeźni publicznych i miejscowości z siedzibą władzy politycznej I. instancji“.

„Ograniczenia, które tyczyły się całego kraju, pozostawiono więc w mocy tylko dla wymienionych 14 powiatów granicznych“.

„Uczyniono to zaś celem zapobieżenia przemycań nierogaczyny z Rosyi i rozwekaniu przez to zarazy w Galicyi i do innych krajów koronnych, ponieważ przemykanie na tej przestrzeni z uwagi na stosunki topograficzne nie jest utrudnione. Aby jednak i te powiaty pod względem wywozu nierogaczyny zrównać z resztą kraju, zarządzono równocześnie zaprowadzenie środków w pasie granicznym mających na celu zapobiedz skutecznemu przemycań świn z Rosyi, t. j. zarządzono poznanie świn markami usznymi i wpisywanie do ewidencji“.

„c) Życzenie Sejmu, co do wywozu świn chudych, t. j. użytkowych i hodowlanych uwzględniono w granicach dopuszczalnych. gdyż dozwolono — po raz pierwszy od zniesienia przymusu obserwacyjnego w Białej i Krakowie (1895) na wywóz świn chudych ze strefy pierwszej przy zachowaniu wskazanych ostrożności i pod warunkiem jeżeli są poznaczone i jako poznaczone przebywały przez 40 dni w miejscowościach wolnych od zarazy“.

„d) Równocześnie zarządzono że obrót nierogaczyną do strefy pierwszej z innych powiatów kraju ma się odbywać przy zachowaniu tych ostrożności, jakie obowiązują co do wywozu z tych powiatów do innych krajów koronnych, t. j. że świn chudych nie wolno wprowadzać i nadal do strefy pierwszej, świnie zaś rzeźne mogą być wprowadzane bez ograniczenia — z 13 jednak powiatów granicznych tylko do wyznaczonych miejscowości. W skutek tego podział kraju na 3 strefy znikł a pozostał tylko podział na 2 części, t. j. dawną strefę pierwszą (jedną część) i drugą część obejmującą dawne strefy drugą i trzecią razem“.

„Podział ten jest zarządzeniem czasowem, celem łatwiejszego i szybszego stłumienia pomoru i z przeprowadzeniem akcji tępienia pomoru, posuwając się coraz więcej ku wschodowi zniknie“.

„Reasumując, co dotąd powiedziane, okazuje się, że: 1. obrót nierogaczyną rzeźną w kraju i z kraju — z wyjątkiem 13 powiatów granicznych — jest zupełnie wolny — zatem w tym punkcie uchwała Sejmu została w całości spełniona; 2. że wywóz nierogaczyny użytkowej i hodowlanej jest pod pewnymi warunkami dozwolony ze strefy pierwszej. Od jesieni 1895 r. nie było takiej swobody w obrocie nierogaczyną — jak na podstawie wspomnianego obwieszczenia z 27. lutego b. r., to też w r. b. nie wpłynęło ani jedno zażalenie lub skarga w tym kierunku do c. k. Namiestnictwa“.

Wysłuchawszy uwagi JW-go Pana krajowego referenta spraw weterynaryjnych zwróciła przedewszystkiem Komisya uwagę na zawarty w nich fakt, że obrót nierogaczyną „w kraju i z kraju“ był przedmiotem obrad ministeryalnej Komisji weterynaryjnej we Wiedniu“.

Sprawy dotyczące obrotu nierogaczyną w kraju powinny się rozstrzygać w c. k. Namiestnictwie. Na podstawie §. 2. i 3., 5. i 26. ust. z d. 9. lutego 1886 prawa zamykania okręgów nawiedzonych zarazą pyskową i racicową przysługuje wyłącznie Władzom krajowym, w sprawie pomoru należy według rozp. z d. 1. maja 1899 Dz. u. p. Nr. 81. użycie właściwych środków w pierwszym rzędzie do Władzy krajowej.

Stąd też regulowanie spraw zarazy na bydło dotyczących reskryptami ministeryalnymi jest naruszeniem kompetencji władz krajowych: Komisya uważa też za swój obowiązek, powtarzając z naciskiem zalecenie Wysokiemu Sejmowi 2 rezolucyi, przeciwko temu się zastrzedz.

Komisya nie zapoznaje bynajmniej okoliczności, że uchwały Sejmowe nie pozostały zupełnie bezskuteczne. A mianowicie świnie, które z drugiej i trzeciej strefy wolno było do innych krajów koronnych austriackich tylko z ograniczeniem do rzeźni w celu natychmiastowego wybicia, wolno z wyjątkiem świn pochodzących z powyżej wymienionych powiatów wywozić poza granice kraju bez żadnych ograniczeń.

Ograniczeniom wywozu ulegają jedynie tylko świnie rzeźne z 13 powyżej wliczonych powiatów, które wywozić wolno w celu wybicia w ciągu 5 dni tylko do rzeźni publicznych w poszczególnych miejscowościach, a oprócz tego do miejscowości, które są

siedzibą Starostwa albo Magistratu, uprawnionego do pełnienia agend politycznej Władzy administracyjnej i do 9 zakładów przemysłowych w Czechach i Morawii.

Co do 11 powiatów zatem zachowano status quo, czyniąc jedynie tylko pewne drobne zmiany, a mianowicie zezwolono na wywóz do 9 zakładów przemysłowych reskryptem Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 4. grudnia 1901 L. 22.190 i rozporządzeniem c. k. Namiestnictwa z dnia 10. grudnia 1901 L. 13.005 nie objętych.

Dalsze zmiany na lepsze poczyniono w sprawie wywozu świń użytkowych, które z pierwszej strefy wolno wywozić pod powyżej określonymi warunkami.

Pod względem wywozu świń użytkowych i hodowlanych z gmin zarazą nie dotkniętych z drugiej i trzeciej strefy nie zaszła jednak żadna zmiana na lepsze i pod tym względem, jak to z rozporządzeń przytoczonych w zeszłorocznym sprawozdaniu Komisji wynika, Rząd centralny traktuje Galicyę gorzej, aniżeli inne kraje.

Oprócz tego dotychczas formalnie obowiązuje w rozporządzeniu z dnia 13. grudnia 1902 L. 43.962 Beiblatt zum Verordnungsblatt des k. k. Ministeriums des Inneren, dotyczący Galicyi wyjątek, którego zniesienia Wysoki Sejm się domagał.

Rozporządzenie rzeczono brzmi:

„Der Bestand von Thiersuchen in einzelnen Theilen der diesseitigen Reichshälfte und insbesondere die Constatirung von Seuchen unter Thieren, die aus einem Verwaltungsgebiete in das andere zur Einfuhr gelangten, wurde bisher von den politischen Landesbehörden häufig zum Anlasse genommen, um bezüglich der Einfuhr von Thieren aus anderen im Reichsrathe vertretenen Königreichen und Ländern nach dem eigenen Verwaltungsgebiete Beschränkungen oder Verbote zu erlassen“.

„Diese von den einzelnen politischen Landestellen selbständig getroffenen Anordnungen führen zu einer von den Interessenten mit Recht oft beklagten Unsicherheit im Viehverkehre zwischen den einzelnen Ländern des Staates und geben auch zu einer ungünstigen Beurtheilung unserer Veterinärverhältnisse im Auslande Anlass“.

„Wenn auch selbstverständlich mit allem Nachdruck dahin gewirkt werden muss, aufretende Thierseuchen so rasch als möglich zu tilgen und deren Verschleppung thunlichst hintanzuhalten, so ist es doch aus wirtschaftlichen Rücksichten geboten, die Erreichung dieses Zieles nur durch die Anwendung solchen Massnahmen anzutreiben, die nach dem Umfange der jeweilig bestehenden und zu bekämpfenden Gefahr thatsächlich nothwendig sind. Anordnungen, welche über die Grenzen der unbedingt erforderlichen Vorkehrungen hinausgehen, müssen demnach sorgfältig vermieden werden, da sonst wirtschaftliche Interessen unbegründet geschädigt würden“.

„Von diesen Erwägungen ausgehend, ersuche ich Hochdieselben, zunächst dafür Sorge zu tragen, dass von den Behörden bei Seuchenausbrüchen zwar raschestens und mit aller Umsicht in Sinne der gesetzlichen Bestimmungen eingegriffen werde, dass aber die zur Seuchenunterdrückung in Anwendung gebrachten Sperrmassnahmen, sobald die gesetzlichen Voraussetzungen zu deren Aufrechthaltung nicht mehr gegeben sind, sofort wieder ausser Wirksamkeit gesetzt werden“.

„Den amtlich ausgewiesenen Bestand von Thierseuchen in anderen im Reichsrathe vertretenen Königreichen und Ländern wollen ferner Hochdieselben in Zukunft nicht mehr zum Anlasse für Anordnungen von Beschränkungen oder Verboten bezüglich der Einfuhr von Thieren aus diesen Ländern nach dem dortigen Verwaltungsgebiete nehmen“.

„Hingegen wollen Hochdieselben die Verfügung treffen, das wenn unter Thieren, die aus einem anderem Verwaltungsgebiete in das dortige eingebracht wurden, der Ausbruch einer Seuche constatirt wird und die Annahme begründet ist, das die Thiere im kranken oder inficirten Zustande vom Provenienzorte abgegangen sind, von der zuständigen politischen Bezirksbehörde des momentanen Aufenthaltsortes der Thiere die politische Bezirksbehörde des Herkunftsortes derselben sofort von dem Vorfalle unter genauer Angabe der Daten der betreffenden Viehpässe telegraphisch verständigt und hievon auch Hochdenselben die Anzeige erstattet werde“.

„Von dem Einlangen von derlei Anzeigen ist sodann die politische Landesbehörde des Ursprungsortes der fraglichen Thiere sofort telegraphisch in die Kenntniss zu setzen und auher auf demselben Wege zu berichten. Von der Anord-

nung von Sperrverfügungen gegen das betreffende Verwaltungsgebiet ist jedoch aus derlei Anlässen Umgang zu nehmen“.

„Gelangens derartige Anzeigen über Seuchenverschleppungen an die politischen Bezirksbehörden des dortigen Verwaltungsgebietes, so sind in den Herkunftsorten der betreffenden Thiere sofort eingehende amtliche Erhebungen durchzuführen und nach dem Ergebnisse derselben die erforderlichen gesetzlichen Massnahmen ohne Verzug zur Anwendung zu bringen. Über die getroffenen Verfügungen ist der vorgesetzte Landestelle zu berichten“.

„Je nach der Sachlage wird dieselbe etwa noch weiters erforderliche Anordnungen allenfalls auch die Absperrung von grösseren, durch die Seuche gefährdeten Gebiete zu treffen haben“.

„Hiebei ist darauf zu achten, dass auch in jenen Fällen, in welchen durch die amtlichen Erhebungen in den Herkunftsorten von Thieren, die in anderen Ländern als versucht befunden werden, der Bestand der betreffenden Seuche nicht sichergestellt wird, sich aber die Annahme als begründet herausstellt, dass ein Abtransport von kranken oder inficirten Thieren stattgefunden hat, die Ausfuhr von Thieren aus dem im Betracht kommenden Gebiete auf die Dauer der Gefahr zu sistiren ist“.

„Die von der unterstehenden Landesstelle erlassenen derzeit noch aufrecht erhaltenen Beschränkungen oder Verbote bezüglich der Einfuhr von Thieren aus anderen im Reichsrahte vertretenen Königreichen und Ländern sind“;

„mit Ausnahme der auf Grund des hierortigen Erlasses von 4. December 1901, ad Z. 22 190, gegen die Einfuhr von Schweinen aus Galizien getroffenen Anordnungen, sowie der etwa hinsichtlich der Einfuhr von Schweinen aus der Bukowina bestehenden Verfügungen“;

„mit Ausnahme des hinsichtlich der Einfuhr von Schweinen aus der Bukowina bestehenden Verfügungen“.

„ausser Wirksamkeit zu setzen“.

„Die von den einzelnen politischen Landesbehörden auf Grund des hierortigen Erlasses vom 4. December 1901, ad Z. 22.190, erlassenen Anordnungen, betreffend die Einfuhr von Schweinen aus dem dortigen Verwaltungsgebiete, bleiben bis auf weiteres noch in Kraft“.

„Eine Abänderung dieser Massnahmen, welche auch die mit der in Aussicht genommenen Modifikation der Vorschriften über die Tilgung der Schweinepest in Zusammenhang steht, muss sich das Ministerium des Inneren mit Rücksicht auf das nach dem citirten hierortigen Erlasse eingeleitete besondere Tilgungsverfahren in Galizien vorbehalten, bis diesfalls von Euerer Excellenz die erforderlichen Anträge gestellt werden, beziehungsweise ein die derzeit in der Sache bestehenden Verhältnisse vollkommen aufklärender Bericht, dessen Vorlage schon wiederholt — zuletzt mit dem hierortigen Telegramme vom 10. November 1902, ad Z. 44874 und dem Erlasse vom 28. November 1902, Z. 48.150 — urgirt wurde, einlangen wird“.

„Die erlassenen Anordnungen, betreffend die Einfuhr von Schweinen aus dem dortigen Verwaltungsgebiete bleiben bis auf weiteres noch in Kraft, weil eine Abänderung dieser Verfügungen mit der in Aussicht genommenen Modification der Vorschriften über die Tilgung der Schweinepest im Zusammenhang steht“.

Komisyja uważa zasady w rzezonem rozporządzeniu zawarte za zupełnie słuszne; prawo do dozwozenia lub zamknięcia wywozu powinien mieć namiestnik, a względnie prezydent rządu tego kraju, w którym wybucha zaraza, nie zaś tego, do którego zarazę zawleczono.

W innych krajach mają to prawo na zasadzie powyższego rozporządzenia Namiestnikowie, w Galicyi zaś znajduje samodzielne prawo Namiestników granicę:

1. w dotychczas formalnie nieodwołanym wyjątku w powyższym rozporządzeniu, do którego formalnego uchylenia tembardziej przyść było powinno, ileż niektóre przepisy również formalnie nieodwołanego rozp. z 4. grudnia 1901 z 22. 1900 uległo zmianie;

2. w rozporządzeniu ustanawiającem strefy z 16. stycznia 1902 l. 3.067;

3. w rozporządzeniu z d. 19. lutego 1904 l. 57.120, którego treść podaje do wiadomości obwieszczenie namiestnictwa z 27. lutego 1904 l. 26.421.

Zusatz für
Lemberg
und
Czernowitz.

Zusatz für
Lemberg.

Komisyja przeto domagać się musi:

1. ażeby rząd utrzymując w swej rozp. z dnia 13. grudnia 1902 formalnie uchylił jego końcowy ustęp i w osobnem rozporządzeniu stwierdził, że wyjątkowe ograniczenia albo zakazy wydane na niekorzyść Galicyi przestają obowiązywać, a więc, ażeby rząd zrównał Galicyę pod względem wykonywania policyi weterynaryjnej z innymi krajami;

2. ażeby odwołał wyjątkowe rozporządzenie ustanawiające staty z dnia 10. stycznia l. 3.067, i rozp. z 6. stycznia i 9. lutego 1904 l. 57.120 e) 1903 i 4 619 e) 1904, ażeby też c. k. Namiestnictwo w Galicyi ograniczyło wywóz jedynie tylko do gmin a względnie rejonów zarazą dotkniętych.

Pomimo pewnych zmian na lepsze nie można twierdzić, jakoby rząd uchylił wszystkie w przedmiocie wywozu wydane wyjątkowe rozporządzenie, aby przeto tak zewnętrzny, jak i wewnętrzny handel trzodą w Galicyi traktował według tych samych przepisów, co handel innych krajów koronnych

Stąd też Komisyja zaleca sejmowi ponowne uchwalenie 1., 2. i 3. rezolucyi.

Ad 4. rezolucya Świnie użytkowe.

Jak powyżej wykazano, rząd uchylił rozporządzeniem min spr. wewn. w r. 1904 zakaz wywozu świń użytkowych z pierwszej strefy; zakaz wywozu świń użytkowych i hodowlanych z drugiej i trzeciej strefy do innych krajów koronnych, jakoteż do strefy pierwszej pozostaje obowiązującym. Stąd też zaleca Komisyja Wysokiemu Sejmowi do przyjęcia rezolucyę żądającą ograniczenia zakazu wywozu świń użytkowych i hodowlanych do gmin a względnie rejonów zarazą dotkniętych.

Ad 6. rezolucya. Podział na strefy pomorowe.

C. k. Rząd podziału na strefy nie zniósł, a więc do żądania zawartego w 5. rezolucyi Galicyjskiego Sejmu się nie zastosował.

Komisyja przeto powtórzyć przeto musi wyrażone już zeszłego roku zapatrywanie, że ustanowienie stref polega na dowolnem komentowaniu §. 3. ustawy z 29. lutego 1882, a sprzeciwia się rezolucyom przez Izbę poselską w roku 1892, a przez Wysoki Sejm kilkakrotnie uchwalonych, a w r. z. ponowionych.

W komisyi wykazano, że znacznie skuteczniejszym środkiem od zamykania wielkich terytoryj jest poddanie czujnemu nadzorowi przez c. k. straż bezpieczeństwa ścisłego zamknięcia stajen, pastwisk, gmin, a wreszcie okręgów, na które ustawa wskazuje.

Na zwołanej przez J. E. Pana Ministra dla Galicyi naradzie w sprawie podziału na strefy, na której posłowie polscy zastrzegali się przeciwko zamykaniu całych stref, wyraził c. k. Rząd przekonanie, że akcyja tępienia pomoru pójdzie bardzo szybko, a nie potrwa dłużej, aniżeli kilka miesięcy.

Mimoto, jak wykazuje zeszłoroczne sprawozdanie Komisyi nie udało się po 15. miesiącach zupełnie pomoru w pierwszej strefie wytepić wedle wykazu z dnia 17. września 1903 było dotkniętych w strefie 1-ej 5 powiatów i 9 gmin. I potem. stan zdrowia świń polepszał się nader powolnie.

W strefie 1-ej było dotkniętych pomorem:

Wedle wykazu z dnia	Powiatów	Gmin
3. października 1903	3	3
11. " "	3	4
17. " "	3	8
28. " "	3	6
3. listopada	5	9
10. " "	5	9
17. " "	2	3
27. " "	2	2
3. grudnia	1	1
10. " "	nie było pomoru w 1-ej strefie.	
17. " "	" " "	" " "
3. stycznia 1904	" " "	" " "
10. " "	" " "	" " "

17. stycznia	1904	nie było pomoru w pierwszej strefie.					
28. "	"	"	"	"	"	"	"
3. lutego	"	"	"	"	"	"	"
10. "	"	"	"	"	"	"	"
17. "	"	1 powiat 1 gmina					
26. "	"	nie było pomoru w pierwszej strefie.					
3. marca	"	"	"	"	"	"	"
10. "	"	"	"	"	"	"	"
17. "	"	"	"	"	"	"	"
28. "	"	1 powiat 1 gmina					
3. kwietnia	"	nie było pomoru w pierwszej strefie.					
10. "	"	1 powiat 2 gminy					
17. "	"	1 " 1 "					
17. "	"	nie było pomoru w pierwszej strefie.					
3. maja	"	"	"	"	"	"	"
10. "	"	1 powiat 1 gmina.					
17. "	"	nie było pomoru w pierwszej strefie.					
28. "	"	2 powiaty 3 gminy.					
3. czerwca	"	nie było pomoru w pierwszej strefie.					
10. "	"	1 powiat 2 gminy.					
27. "	"	"	"	2	"	"	"
2. lipca	"	2	"	2	"	"	"
11. "	"	3	"	3	"	"	"
17. "	"	1	"	1	"	"	"
28. "	"	2	"	3	"	"	"
4. sierpnia	"	4	"	6	"	"	"
10. "	"	2	"	2	"	"	"
18. "	"	2	"	2	"	"	"
28. "	"	1	"	2	"	"	"
3. września	"	2	"	3	"	"	"
10. "	"	2	"	3	"	"	"
17. "	"	2	"	4	"	"	"
27. "	"	nie było pomoru w pierwszej strefie.					
3 października	"	1 powiat 1 gmina.					
11. "	"	2	"	2	"	"	"

Za pomocą znacznych kosztów osiągnięto więc wprowadzić pewne zlokalizowanie pomoru, nie udało się go jednak zupełnie i na dłuższy przeciąg czasu wytepić. Akcja, która miała trwać kilka miesięcy trwa już 2 lata i 7 miesięcy.

W komisji ubolewano nad powolnym w tym kierunku postępowaniem i nieodpowiadającym środkiem podjętym skutkiem, wykazywano też, że w razie użycia podobnych środków w drugiej i trzeciej strefie, ograniczenia trwałyby czas nieskończenie długi.

Jeżeli się porówna stan zdrowia świń pomorem dotkniętych w całym kraju przed ustanowieniem stref:

na podstawie wykazu	było pomorem dotkniętych
z d. 17. stycznia 1902	
od 10. stycznia do 17. stycznia 1902	11 powiatów 13 gmin
na podstawie wykazu	
z d. 11. października 1904	
od 9. do 10. października	36 " 136 "

powyższe daty dowodzą, że obecny stan pomoru w kraju przedstawia się znacznie gorzej, aniżeli przed zaprowadzeniem stref, że przeto trzeba się będzie zwrócić do obostrzonego wykonania zamykania małych okręgów.

Z powyższych powodów wnosi Komisya ponowienie zeszłorocznej rezolucyi w sprawie zniesienia podziału na strefy i przedkłada Sejmowi w tym celu rezolucyę 5.

W obradach Komisji wziął udział poseł Agopsowicz:

„Pan krajowy weterynarz podniósł — że zarządzenia ministeryalne wywołały dobry skutek — ja sobie pozwolę twierdzić, że nie. Ograniczenie wywozu świń chudych z II. i III. strefy jest prawdziwem nieszczęściem, gdyż chłopci nie tuczą świń, tylko sprzedają je takie jakie mają z pastwisk; zresztą wykazy staty-

styczne najlepiej dowodzą ile kraj nasz eksportuje a ile jak przed zaprowadzeniem tych dobroczynnych zarządzeń eksportował“.

„Dobrodziejstwo kuczyczenia świń chudych jest także bez znaczenia — gdyż chłop ani tego nie wie ani robić nie będzie.“

„Co do nadziei zwalczania pomoru, to to jest czystą iluzją, albowiem o ile jest srogi dla gmin mających wypadek pomoru, o tyle jest łagodnym dla tych zagród gdzie pomór jest — albowiem chłopci nie robią sobie z tego nic, puszczają świnię, i wywożą, a gdy czasem to się doniesie do władzy, to ta oddaje do sądu i sąd karze po 50 hal. lub jednej koronie“.

„I słusznie nawet, gdyż zaraza taka wskutek niedbałości rządu ciągnie się bardzo długo i zaskoczony chłop mający kilka sztuk zniszczyłby się zupełnie, żywiąc je przez cały czas“.

„Zwracam też uwagę p. krajowego weterynarza jakie złe skutki wywołało zamknięcie targów w styczniu b. r. w Przemysłu i ogłoszenia całego Przemysła za zapowietrzony, dlatego że dwie sztuki zachorowało Później otworzono miasto na zażalenie Oddziału i Rady powiatowej, lecz wskutek tego szkoda dla całej ludności Przemysła i okolicy była bardzo wielka. Gdyby Rząd był kordonem wojskowym nawet zamknął te dwa gospodarstwa, byłby daleko lepiej postąpił“.

Ad 5. i 6. rezolucya Okręgi pomorów i nadzór żandarmeryi.

6. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby, po zniesieniu rozp. z d. 9. stycznia 1902 L. 3.067 do okręgów pomorowych ustanowionych w myśl §. 26. ustawy z 29. lutego 1880 celem zapobieżenia szerzenia się pomoru świń i zarazy pyskowo-racicowej wcielił tylko miejscowości zarazą dotknięte, lub z niemi w takiej styczności zostające, że zetknięcie się bydła zdrowego z jednej miejscowości z bydlęm zarażonym z drugiej nie dałoby się uniknąć, aby po zniesieniu stref zarządzał ściśle zamykanie okręgów tylko w miarę konieczności, a to bez względu na granice powiatów politycznych i sądowych, oraz gmin katastralnych.

7. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby w celu dopilnowania ścisłego zamknięcia i kontumacyi poszczególnych gospodarstw, części i gmin, albo i całych gmin (minimalny rejon zapowietrzony) natychmiast po pojawieniu się pomoru lub zarazy exponował do tychże gmin dostateczną ilość organów c. k. żandarmeryi.

JWny Pan krajowy referent spraw weterynaryjnych dał w tej sprawie następujące wyjaśnienie:

„Co się tyczy eksponowania żandarmów do miejscowości zapowietrzonych pomorem lub zarazą pyskowo-racicową celem dopilnowania wydanych zarządzeń weterynaryjno-policyjnych zmierzających do zwalczania zarazy, zauważa się, że jestto praktykowanym przy zsracie pyskowo-racicowej. Przy pomorze zaś tylko w niektórych wypadkach, ponieważ z uwagi na znaczne rozszerzenie się tej zarazy w kraju i długi okres obserwacyjny, najmniej 40 dni, potrzebaby do tego przeznaczyć więcej niż kilkudziesięciu żandarmów, t. j. tylko dla tępienia pomoru (np. według wykazu z 17. października b. r. było 137 miejscowości strefy 2, 3, zapowietrzonych pomorem) potrzebaby utrzymywać całą osobną armię żandarmów, czego wymagać nie można“.

„Z powodu pomoru zamykane bywają dla obrotu nierogacizną miejscowości zapowietrzone; z powodu zarazy pyska i racie wciela się do okręgów zamkniętych dla obrotu zwierzętami racicowemi w zasadzie tylko gminy katastralne zapowietrzone i sąsiednie miejscowości z uwzględnieniem ile możliwości granic naturalnych“.

5. rezolucyę uważać należy za wykonaną.

Natomiast uchwaliła Komisya zalecić Sejmowi powtórzenie zeszłorocznej 7. rezolucyi, której przeprowadzenie wymaga nieodzownie znacznego powiększenia żandarmeryi, przedkłada Sejmowi w tym celu rezolucyę 6.

Ad 8. Zbyt nierogacizny.

8. Sejm wzywa Rząd, by w drodze administracyjnej poczynił możliwe zarządzenia w celu ułatwienia swobodnego i trwałego zbytu dla nierogacizny galicyjskiej, tak w innych krajach koronnych, jak i zagranicą, by spowodował i finansowo poparł powstanie urzędzeń lub przedsiębiorstw mających na celu ułatwienie tego zbytu.

Rezolucya pozostała niewykonaną, stąd Komisya zaleca jej ponowienie w rezolucyi 7-ej.

Rezolucya 9. i 10. Pędzenie drogami do Węgier i ograniczenie handlu domokrajnego.

9. Sejm wzywa Rząd, ażeby w podanych do publicznej wiadomości obwieszczeniach ograniczył wolność pędzenia świń z Węgier drogami przynajmniej w granicach obowiązujących w Galicyi rozporządzeń z dnia 9. stycznia 1903 L. 1.541 i 27. marca 1903 L. 24.902.

Ad 9. JWny Pan Referent krajowy spraw weterynaryjnych dał w sprawie wykonania rzeczonyj rezolucyi następujące wykonania:

„Względem pędzenia nierogacizny drogami z Węgier obowiązują te same postanowienia, co względem pędzenia świń tutejszych t. j. pędzenie tych zwierząt pieszo do trzeciego powiatu jest zakazane bez względu na to, czy to są świnię węgierskie lub krajowe, a również i tak zwany handel domokrajny, nierogacizną jest zabroniony bez względu na jej pochodzenie. Specyalnych i wyjątkowych zarządzeń co do obrotu nierogacizną węgierską wydać nie można ze względu na konwencyę obowiązującą z Węgrami“.

10. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby nie naruszając tych ograniczeń handlu domokrajnego, które są niezbędne, poddał rewizyi obwieszczenie z dnia 27. marca 1903 L. 24.902, i aby dozwolił w gminach, w których chów trzody się rozwija, a w których nie odbywają się targi, na osobno w tym celu ustanowionem i starannie dezynfekcyonowanym miejscu w pewnych z góry oznaczonych dniach za powiadomieniem władzy i pod nadzorem c. k. żandarmeryi sprzedawać nierogaciznę.

„Obwieszczenie z 27. marca 1903 l. 24.902, którem zakazano t. zw. handlu domokrajnego nierogacizną, pozostaje i nadal w mocy bez zmiany. Mimo to, gdzie tego zachodzi potrzeba upoważnia się starostwa do pozwolenia na odbycie sprzedaży świń rzeźnych w gminach zamkniętych niezapowietrzonych przy zachowaniu wskazanych ostrożności i pod stosowną kontrolą weterynarno-policyjną“.

„Z takich pozwoleń handlarze niechętnie i mało korzystają, ponieważ wobec tego, że w razie pozwolenia sprzedaży świń w gminie każdemu wolno kupić i że zatem zjawia się zwyczajnie więcej chętnych kupienia, nie udaje im się nabyć tanio świń. O takim pozwoleniu bywają zawiadomieni handlarze i rzeźnicy w powiecie i okolicy“.

W Komisji uczyniono uwagę, że z takich pozwoleń mało korzystają głównie z tego powodu, że nie zostały one należycie ogłoszone i włościanie nie wiedzą, że im w ten sposób sprzedawać wolno. Ogłoszenie zmiany, której domaga się rezolucya przez Komisję proponowana, może się przyczyni do większej decentralizacyi handlowej w obrocie świń. Z tego też powodu przedkłada Komisya Wysokiemu Sejmowi rezolucyę 8.

Rezolucya 11. Znaczenie świń markami.

11. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby się natychmiast postarał o dokładniejsze pouczenie oglądaczy gminnych, którzy zakładają marki.

JWny Pan krajowy Referent spraw weterynaryjnych dał w tej sprawie następujące objaśnienia:

„Ad 11. Zaprowadzając znaczenie świń markami w powiecie poucza weterynarz powiatowy naczelników gmin wszystkich oglądaczy i zwyczajnie ich zastępców teoretycznie i praktycznie. W tym celu zwołuje się ich na oznaczony dzień z gmin sąsiednich do jednej najdogodniejszej położonej gminy, gdzie delegowany weterynarz wyjaśnia im cel i doniosłość znaczenia, sposób zakładania, zakładając równocześnie kilku sztukom marki“.

„Następnie pod jego kierownictwem zakłada każdy obecny oglądacz marki kilku sztukom i wpisuje do katastru. Dopiero po takim teoretycznym i praktycznym pouczeniu, skoro weterynarz sprawdził, że każdy oglądacz umie zakładać marki i wpisywać poznaczone świnię do katastru, wracają oni do swych gmin i tam przeprowadzają znaczenie pod kontrolą i przy pomocy żandarmeryi, którą weterynarz powiatowy na posterunkach również pouczył należycie“.

„Pouczenie takie odbywa się w kilku lub kilkunastu punktach powiatu“.

„Nadto weterynarze powiatowi są obowiązani kontrolować przy każdej sposobności znaczenie świń przez oglądaczy i prowadzenie ewidencyi a znalezione usterki winny być natychmiast usunięte. Także organa weterynaryjne Namiestnictwa zwracają na to uwagę przy każdej sposobności“.

„Postępując w ten sposób, poznaczono nierogaciznę w powiatach politycznych: Chrzanów, Kraków, Bochnia, Brzesko, Dąbrowa, Mielec, Ropczyce, Jasło, Krosno pierwszej strefy, tudzież w powiatach Borszczów, Husiatyn, Skałat, Zbaraż, Brody i 17 gminach powiatu tarnopolskiego w dawnej strefie trzeciej, oraz wdrożono znaczenie w 15 klm. szerokim pasie granicznym powiatów: Sokal, Cieszanów, Tarnobrzeg, Kamionka, Rawa, Łańcut, Jarosław i Nisko, które w krótkim czasie zostanie ukończone, a temsamem na całym pograniczu od strony Rosyi będzie nierogaczna markowana i wpisana do katastru. Zabezpieczywszy się od Rosyi, będzie można raźniej akcyę tępienia pomoru posunąć ku wschodowi“.

„Marki do znaczenia i druki na ewidencyę dostarczane bywają gminom bezpłatnie Koszta pouczeń i kontroli ponosi również skarb państwa. Gminy natomiast ponoszą koszta prowadzenia ewidencyi, Czynność zaś założenia marki należy do ewidencyi i po poznaczeniu świń w dalszym ciągu prowadzenie znaczenia, gdzie tylko od czasu do czasu trzeba pojedyncze sztuki poznać minimalną i nie powinna wchodzić w rachubę“.

„Dostawcy wypłaca się ze Skarbu państwa po 10 g za jedną markę“.

„Skargi, że założenie marki wpływa ujemnie na stan zdrowia zwierzęcia, na zdolność opasową i w ogóle odżywianie się zwierzęcia, że świnie parszywieją, chudną, tracą chęć do jedzenia, ronią, są zupełnie nieuzasadnione i zmyślone, a podnoszone i rozszerzone przez przeciwników znaczenia spowodowania systematycznego zarządzenia, które stoi na przeszkodzie do nadużyć paszportowych i omijania zarządzeń weterynarno - policyjnych. Szkodliwości podnoszonych ani innych wskutek założenia marki nie zauważano, choć o każdym zachorowaniu nierogaczny po poznaczeniu mają gminy donosić natychmiast starostwu, które na doniesienie wysyła bezzwłocznie organ weterynaryjny celem sprawdzenia istoty choroby i jej przyczyny. Wszystkie doniesienia tego rodzaju okazały się bezpodstawnymi. Założenie marki, które jest łatwe i prawie bezbolesne, nie pociąga za sobą szkodliwych następstw dla zwierzęcia a tem mniej parców, które powstają wskutek pasożyta“.

„W ogóle zwierzęta nie reagują na tego rodzaju operacye ani ogólnie, ani miejscowo, nie mogą też wskutek tego tracić apetytu i marnieć“.

„Czasem tylko zdarzyć się może lekkie obrzmienie ucha w miejscu nałożenia marki, które po kilku dniach ustępuje bez wszelkiego zabiegu leczniczego, jeżeli zakładający przez niezgrabność lub przypadkowo zrani żyłkę (naczynie krwionośne) w uchu i spowoduje lekkie krwawienie. Wypadki takie są jednak nadzwyczaj rzadkie, o czym można się przekonać, oglądając na targach bezpośrednio po dokonaniu znaczenia nierogaczny, gdzie na setki spędzonych sztuk ani u jednej nie dostrzega się najmniejszej reakcyi miejscowej lub ogólnej“.

„Mimo to dla wielkiej ostrożności nie znaczy się świń chorych i macior próśnych aż dopiero po zupełnem wyzdrowieniu, względnie sposieniu“.

Cel i korzyści znaczenia i prowadzenia ewidencyi.

JWny Pan krajowy Referent spraw weterynaryjnych dał w tej sprawie następujące wyjaśnienia:

„Kontrola ścisła i skuteczna nad ruchem nierogaczny w powiatach, w których nie przeprowadzono markowania jest niemożliwa, ponieważ z braku charakterystycznych oznak u świń nie można stwierdzić ich tożsamości“.

„Ludność, zwłaszcza tak zwani zagonnicy wskutek tego ignorują zarządzenia zmierzające do wykrycia i stłumienia zarazy, dla chwilowej osobistej korzyści nie wahają się popełniać ciężkich i w skutkach bardzo doniosłych nadużyć pod względem weterynarno - policyjnym, gdyż są przekonani, że wobec niemożliwości ścisłej kontroli, ujdzie im to bezkarnie“.

„Markowanie, dając możność stwierdzenia tożsamości zwierzęcia, na które wydano paszport, daje podstawę do kontroli i temsamem zapobiega nadużyciom wspomnianym, oraz w połączeniu z ewidencyą przyczynia się znakomicie do wykrywania źródeł zarazy, gdyż przy pomocy marki usznej, paszportu i ewidencyi można wykazać nie tylko pierwotne pochodzenie zwierzęcia, ale także, w których miejscowościach i jak długo zwierzę przebywało od opuszczenia pierwotnego miejsca pochodzenia aż do zakwestyonowania z powodu zarazy. Bez ewidencyi nie dałoby się to stwierdzić w każdym wypadku. Dlatego znaczenie tylko świń wprowadzonych do obrotu handlowego, byłoby półśrodkiem kosztownym a nie odpowiadającym zupełnie celowi“.

„Posiadający chore lub podejrzane zwierzę, wierząc że, gdyby zarazę stwierdzono u tego zwierzęcia później — nawet dopiero u trzeciego lub dalszego właściciela, będzie wykryte, iż zwierzę pochodziło od niego i że nie tylko zarazę zataił, ale chore zwierzę wprowadził w obrot — nie dopuści takiego zwierzęcia do obrotu, ale raczej doniesie władzy o zachorowaniu już choćby z obawy przed odpowiedzialnością“.

„Z tego samego powodu i z uwagi, że zwierzęcia markowanego nie można legitymować paszportem wydanym na inne zwierzę, markowanie będzie zapobiegało wprowadzaniu nierogaczyny z miejscowości zapowietrzonych i zamkniętych“.

„Podobnie jak kataster bydła i piętnowanie zapobiegają przemycaniu z Rosyi bydła rogatego, markowanie i ewidencja zapobiegają przemycaniu nierogaczyny i przywlekaniu zaraz w szczególności pomoru z Rosyi“.

„Dając możność stwierdzenia tożsamości zwierzęcia stwarza znaczenie podstawę do zaprowadzenia stałych paszportów, która to sprawa jest już w toku, jakoteż i podstawę do zredukowania ograniczeń obrotu z powodu zarazy do bardzo małych przestrzeni nawet tylko części gminy co dla handlu i gospodarstwa jest wielkiej doniosłości“.

„Markowanie z ewidencją może przyczynić się w znacznej mierze do wprowadzenia w handel nierogaczyną więcej rzetelności i zmniejszenia ryzyka z powodu zarazy; odstraszać jednostki od wprowadzania w obrot zwierząt pozornie zdrowych a jednak już zarażonych lub chorych, u których objawy są jeszcze bardzo niewyraźne“.

„Reasumując, co powiedziano, widać, że markowanie i ewidencja na celu“:

„1. stworzenie podstawy do stwierdzenia tożsamości zwierzęcia“;

„2. stworzenie podstawy dla paszportów stałych i w ogóle, by paszport na nierogaczynę odpowiadał swemu celowi“;

„3. stworzenie podstawy do rychłego wykrywania i tępienia źródeł zarazy“;

„4. zmuszenie posiadaczy świń pośrednio do zaniechania tajenia i rozwlekania zarazy, zwłaszcza przez legitymowanie świń fałszywymi paszportami i wprowadzanie zwierząt chorych lub zarażonych w obrót“;

„5. zapobieżenie wprowadzaniu świń z miejscowości zamkniętych i wprowadzaniu ich w obrot“;

„6. zapobieżenie przemycaniu nierogaczyny z Rosyi“;

„7. zapobieżenie wprowadzaniu świń z Węgier bez przepisanej kontroli weterynarskiej“;

„8. zapobieżenie tak zwanemu handlowi domokrażnemu nierogaczyną“;

„9. stworzenie podstawy do zredukowania ograniczeń obrotu z powodu zarazy do małych obszarów“.

„Z tego widać, że znaczenie i ewidencja są podstawą do skutecznego wykonywania policyi weterynaryjnej i że jakkolwiek zgłaszanie do ewidencji i prowadzenie ewidencji stanowią pewną uciążliwość dla ludności, to jednak nie może to wchodzić w rachubę w obec przytoczonych korzyści, które dają podstawę do uregulowania stosunków weterynarno-policyjnych w kraju zapewnienia wywozowi świń zupełnej swobody“.

„Na podstawie dotychczasowych doświadczeń wątpić należy, czy bez tego środka udałoby się mimo wielkich ofiar wytepić pomor w kraju“.

„Jak znakomicie przyczyniają się do tępienia zarazy pomoru markowanie w połączeniu z ewidencją ilustruje dobitnie rezultat osiągnięty wskutek znaczenia w powiecie borszczowskim w którym pomor tak się zagnieżdżył, że mimo bardzo znacznych ofiar pieniężnych i wyteżeń władzy nie można go było ograniczyć aż dopiero przy pomocy markowania, którego dokonano w kwietniu 1904“.

Następujące cyfry uwydatniają skuteczną i korzyści markowania: W powiecie borszczowskim panował pomór według wykazów urzędowych:

przed znaczeniem	3/VI.	1903	w 6 miejscowościach	20	zagrodach
po znaczeniu		1904	„ 2	5	„
	28/VI.	1903	„ 13	71	„
		1904	„ 3	4	„
	3/VII.	1903	„ 16	101	„
		1904	„ 3	4	„
	28/VII.	1903	„ 17	96	„
	„	1904	„ 3	3	„

przed znaczeniem	3/VIII.	1903	w 16	miejsowościach	98	zagrodach
po znaczeniu	"	1904	5	"	8	"
	28/VIII	1903	" 18	"	124	"
	"	1904	" 2	"	5	"
	3/IX.	1903	" 16	"	79	"
	"	1904	" 2	"	5	"
	27/IX.	1903	" 17	"	73	"
	"	1904	" 2	"	4	"

„Nie mniej dobre wyniki uzyskano w strefie pierwszej“.

„W powiecie mieleckim, w którym pomor przed poznaczeniem bardzo często się pojawiał — od poznaczenia na wiosnę r. 1904 nie było ani jednego wypadku, prócz wypadku zawleczenia z innego powiatu, który natychmiast przy pomocy marki wykryto i zarazem po zabicu sztuki wprowadzonej zarazonej usunięto“.

„Również nie zdarzył się ani jeden wypadek pomoru w powiatach Ropczyce, Jasło, Krosno i Chrzanów, w których świnie poznaczono w ciągu r. 1903“.

„W powiecie krakowskim dopiero przy pomocy znaczenia udało się położyć tamę szerzeniu i rozwlekaniu tej zarazy W powiecie bocheńskim, w którym niedawno nierogaciznę poznaczono, już prawie ostatnie stare ogniska zarazy wychodzą na jaw tak, że i ten powiat stanie wnet w rzędzie zupełnie wolnych od zarazy“.

„Rezultaty, jakie uzyskano w pierwszej strefie co do tępienia pomoru zawdzięczyć należy głównie markowaniu, które powstrzymało wprowadzanie świń do strefy pierwszej i pomogło do wytepienia zagnieżdżonej zarazy pomoru w powiecie krakowskim“.

„Rezultat ten jest bardzo dobry, ponieważ jak widać z urzędowych wykazów epizootycznych, pomór w strefie pierwszej jako zaraza już nie istnieje a od czasu do czasu zdarzają się tylko wypadki sporadyczne i tak np.:

I. strefa: 17/VII.		1904	zapowietrzono	1 gm.	1 zagrod.
II. i III.	"	"	"	110	658
I.	"	17/VIII.	"	2	2
II. i III.	"	"	"	153	1082
I.	"	17/IX.	"	1	1
II. i III.	"	"	"	149	1271
I.	"	27/IX.	"	—	—
II. i III.	"	"	"	145	1212
I.	"	3/X.	"	1	1
II. i III.	"	"	"	139	1406

„Wypadki te przypisać należy głównie temu, że znaczenia nieprzeprowadzono w całej strefie“.

W sprawie kulczykowania mylnie mówi wniosek „o ustawie o kulczykowaniu świń“, podobnej ustawy nie uchwalilo bowiem żadne ciało ustawodawcze.

Wymienionego we wniosku posła Krempy zarządzenia co do markowania i prowadzenia ewidencji nierogacizny z d. 18. maja 1903 l. 16.715 rząd Komisji nie przedłożył, JWny Pan Referent krajowy spraw weterynaryjnych bowiem wykazał, że nie ma zarządzenia ogólnego, ale tylko specjalne do Starostw się odnoszące.

Komisya nie zapoznając potrzeby i wartości markowania, przyznaje że środek ten jest bardzo uciążliwym, może on jednak przyczynić się do wykrycia źródła zarazy a stąd do powiększenia zbytu. Wartość użytego środka wykaże jego skutek i sposób wykonania.

Rzecz naturalna, że podejmując te twarde środki, Rząd bierze na siebie gwarancję za ich należyte przeprowadzenie, a wreszcie i rękojmię za to, że one doprowadzą prędko do pożądanego celu W razie gdyby bowiem i te twarde środki pozostały bezskuteczne, ludność miałaby słuszne prawo do skarg.

Komisya pozostawia w tej mierze zupełną odpowiedzialność Rządowi.

Rozróżnienie świń idących na sprzedaż od innych jest bardzo trudne, każda świnia bowiem do sprzedaży nie przeznaczona może być w każdej chwili sprzedana, a utajanie obrotu może się przyczynić do utrudnienia wysledzenia źródła zarazy.

Nieodzownym warunkiem skuteczności zarządzeń markowania jest ustanowienie stałych przez rząd płatnych organów do zakładania marek i kontroli, a zanim to nastąpi przynajmniej częste i peryodyczne odbywanie pouczeń dla ogładaczy.

Obok tych żądań zawartych w rezolucjach przez komisją przedstawionych, przedkłada komisja Wysokiemu Sejmowi rezolucję w sprawie pokrycia kosztów zakładania marek i ewidencji świń przez skarb państwa.

Wogóle podstawa prawna markowania jest zdaniem Komisji nader krucha, Rząd nie wykazał bowiem wcale, na podstawie jakiej ustawy do zarządzania markowania jest uprawniony? Jeśli przeto w drodze szczególnych zarządzeń przepisuje żadną ustawą nieuzasadnione środki, powinien przynajmniej ponieść odnośne koszty, a oszczędzić ich ludności.

Ze względu na koszty i stratę czasu z powodu meldowania w Starostwie w razie zagubienia marki, wyraża Komisja nadzieję, że Rząd zezwoli oglądaczom zastąpić zgubione marki nowymi bez odnoszenia się do Starostwa jedynie tylko za zawiadomieniem Starostwa przez oglądacza natychmiast po założeniu marki.

Uznając jeszcze częstsze peryodyczne pouczenia oglądaczy za potrzebne przedkłada Komisja w tym celu Wysokiemu Sejmowi 9 rezolucję.

Rezolucya 12. Pasporty.

12. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w gminach, w których świń za pomocą marek oznaczono ustanowił dla świń już oznaczonych stałe pasporty.

JWny Pan krajowy Referent spraw weterynaryjnych dał w tej mierze następujące wyjaśnienia:

„Sprawa ustanowienia paspportów stałych jest w toku, załatwienie jej jednak szybko nastąpić, ponieważ wymaga zmiany rozporządzenia wykonawczego do §. 8. ustawy z 29. lutego 1886. Dz. u. p. Nr. 35 i 36.⁴

Komisja ponawia w tej mierze zeszłoroczną rezolucję i przedkłada Sejmowi 10. i 11. rezolucję w sprawie zaprowadzenia paspportów oraz ustanowienia osobnych rządowych organów w celu zakładania marek albo przynajmniej pokrycia kosztów zakładania marek i ewidencji przez skarb państwa.

Rezolucya 13. Projekt ustawy o tępieniu pomoru.

Rezolucya 13. brzmi:

13. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby wniesiony b. r. do Izby poselskiej projekt ustawy o tępieniu pomoru Nr. 1.717 cofnął, a przedłożył Izbie poselskiej nowy projekt, w którym:

a) obowiązek wynagradzania za sztuki zabite, nie tylko żadnego nie dozna uszczuplenia, ale jeszcze rozszerzonym zostanie;

b) uwagi w niniejszem sprawozdaniu zawarte, znajdują uwzględnienie.

Ze względu na to że c. k. Rząd się do powyższej rezolucji nie zastosował ponawia Komisja uwagi tej czynności w zeszłorocznem sprawozdaniu.

Przedłożony przez Rząd projekt nowej ustawy o tępieniu pomoru świń wymaga ze strony naszego kraju nader bacznej uwagi. Z jednej bowiem strony pomór świń jest w naszym kraju bardzo rozpowszechniony, z drugiej strony zaś braki dotychczasowych ustaw w tym kierunku obowiązujących, a w szczególności brak szczegółowych przepisów, któreby krępowały dowolność władz administracyjnych w stosowaniu ustawy, najdotkliwiej odbijały się zawsze na Galicyi.

Należy nam przeto przyjrzeć się bacznie i dokładnie przedłożonej noweli, aby odróżnić i określić ściśle, które postanowienia projektu są do przyjęcia, a które byłyby może zmianą na gorsze, oraz uzupełnić ten projekt niektórymi szczegółami ze stanowiska naszych stosunków i interesów Galic. rolnictwa niezbędnymi.

Nowy projekt ustawy o tępieniu pomoru zrywa z zasadą przymusowego wybijania świń wprowadzoną rozporządzeniem cesarskiem z 2. maja 1899 dz. u. p. Nr. 81 względnie z 15. września 1900 dz. u. p. Nr. 8.154.

§. 3. projektu przewiduje wprowadzenie możności stosowania metody wybijania jako środka tępienia zarazy, pozostawiając swobodę w wyborze tego środka uznaniu władzy administracyjnej krajowej, stać się to jednak może tylko w takich warunkach, w których ze względu na istniejące stosunki można przyjąć, że przez wybicie świń chorych, podejrzanych o chorobę i podejrzanych o zarażenie się uda się szybko i skutecznie stłumić zarazę.

Wypadków tych projekt bliżej nie określa, o ile jednak z motywów projektu ocenić można, będą one rzadkie, gdyż, jak to w rzeczonych motywach wyraźnie zaznaczono, wybijanie tego rodzaju uważa rząd za racjonalne tylko wtedy, jeśli w danych warunkach można przypuścić, że przez wybicie osiągnie się szybkie stłumienie zaraz bez ponoszenia niestosunkowo wielkich kosztów, a szczególnie wtedy, gdy zaraza zostanie zawleczona do obszaru dotychczas od niej wolnego.

Te krótkie wzmianki wskazują dobitnie, że rząd o zastosowaniu wybijania świń na szerszą skalę celem tępienia pomoru wcale nie myśli i wycofuje się powoli na stanowisko zajmowane rozporządzeniem ministeryalnym z 11. czerwca 1895 dz. u. p. Nr. 79.

W każdym razie można być z góry przeświadczonym, że w razie uchwalenia tego projektu zastosowanie wybijania na szerszą skalę jako środka tępiącego zarazę pomoru w Galicyi, dla której worek rządowy nie lubi się otwierać, nie jest zamiarem rządu. A obawiać się tego można tembardziej, że od 27. września 1900 do 31. grudnia 1902 rząd wydał na tępienie zarazy 3,341 375 K, a z tego 3,015.025 K w Galicyi.

W miejsce dotychczasowej metody wchodzi zatem jako wyłączny środek tępienia pomoru ograniczenia obrotu zwierzętami z miejscowości zapowietrzonych, czyli zamykanie gmin dla wprowadzania i wyprowadzania zwierząt na tak długo, dopóki zwierzęta chore nie padną wskutek choroby lub nie wyzdrowieją.

Metoda ta zapewniająca dobre wyniki, przy tępieniu chorób stadnych o ostrym i łagodnym przebiegu, jak n. p. zaraza pyska i racie, w tym wypadku nie jest wystarczającą do osiągnięcia celu, dlatego że przy najlepszych warunkach można się spodziewać po niej tylko zlokalizowania zarazy; nie chroni ona jednak wcale właściciela przed stratami, wynikającymi u ubytku zwierząt i zaprowadzonego ograniczenia wolnego obrotu.

Powrót do tego systemu, stosowanego u nas już poprzednio i będącego obecnie w użyciu na Węgrzech i w Niemczech, oznacza na każdy sposób kapitulację przed zarazą i nie rokuje wcale możności szybkiego jej wytepienia.

Mieści on w sobie nadto podwójne niebezpieczeństwo, bo naraża właścicieli na straty wskutek ubytku zwierząt, a z drugiej strony wyrządza znaczne szkody, wskutek ograniczeń wolnego obrotu zwierzętami, które jak, doświadczenie poucza, przeciągać się mogą nieraz kilka miesięcy i dłużej.

W naszych warunkach częstego zatajania zarazy ograniczenie się li tylko do tej metody tępienia przy pomorze nie przyniesie korzyści, a przyczyni się tylko do szykanowania ludności i narazi ją na straty ekonomiczne, jak to mieliśmy sposobność przekonać się praktycznie przy tłumieniu pomoru w r. 1898 i jak to widzimy na Węgrzech i w Niemczech.

Rząd wprowadzając przytacza na usprawiedliwienie tego kroku okoliczność, iż zaraza uległa osłabieniu i zwierzęta często się przechorowują, przebieg jednak pomoru w krajach, w których nie stosowano należycie i konsekwentnie metody wybijania dobitnie wskazuje, że zaraza ta nie straciła dotychczas wcale pierwotnego natężenia. Wypadki zaś wyzdrowienia zdarzały się także i dawniej, a jeśli dziś są może częstsze, to zachodzi pytanie, czy przyczyną tego nie jest okoliczność, iż zarażenie się następowało w ostatnich czasach przeważnie tylko przez świny, które uległy chorobie lżejszego stopnia przebywały ją niewidocznie i przenosiły zarazek już osłabiony na zwierzęta, z którymi weszły w styczność. Dla Galicyi, jako kraju eksportującego wprowadzenie nowego systemu tępienia pomoru oznacza wprost ruinę materialną, ponieważ nie ulega wątpliwości, że skoro przy dzisiejszych warunkach wolno wywozić do krajów zachodnich tylko świny na natchmiastową rzeź i tylko z gmin wolnych od zarazy, to w razie znacniejszego szerzenia się pomoru, który pójdzie w ślad za wprowadzeniem w życie nowego projektu, eksport krajowy stanowczo upaść musi, albowiem, nastąpią te same ograniczenia, jakie były w roku 1898; sąsiednie kraje bowiem, jeżeli tylko w jednej gminie w jednym powiecie panował pomór, zakazywały importu z całego powiatu.

W celu uniknięcia jednak błędów, jakie w latach poprzednich przy zastosowaniu tej metody popełniono i zapewnienia dodatniego skutku należy dążyć do wpro-

wadzenia takich środków, któreby zapobiegały masowemu wybijaniu świń i dały gwarancję szybkiego stłumienia zarazy. W tym celu jest wskazanem równoczesne zaprowadzenie dostatecznych środków ochronnych przed zawlekaniem zarazy z krajów, w których ustawa ta nie obowiązuje t. j. z Węgier, a wreszcie umożliwienia kontroli nad ich obrotem i ułatwienia szybkiego wykrycia źródła zarazy.

Gdyby to dążenie nie dało sę osiągnąć, korzystniej będzie dla kraju zaprzestać w ogóle jakiegokolwiek akcyi tępienia, uniżeli zgodzić się na system proponowany przez rząd w nowym projekcie.

Przechodząc do dalszej części projektu, należy się zastanowić przedewszystkiem nad końcowym ustępem §. 2, który przy dzisiejszem brzmieniu upoważnia Ministerstwo do wprowadzenia różnych, nie przewidzianych ustawą z dnia 22. lutego 1890 Dz. u. p. Nr. 35 środków policyjno weterynaryjnych. Rozchodzi się tu o zastąpienie detychezasowego §. 3. ustawy ogólnej o chorobach stadnych, który wielokrotnie był nadużywany na niekorzyść naszego kraju.

Mianowicie zachodzi obawa, aby na podstawie §. 2. nie wydawano znów zarządzeń ograniczających eksport krajowy. Dlatego paragraf ten wymaga jeszcze dokładniejszej specyfikacyi a względnie stylizacyi i wyraźnego zastrzeżenia, że przy wydawaniu odnośnych zarządzeń władze administracyjne mają w jak najszerszej mierze uwzględniać także interesa ekonomiczne państwa, kraju lub nawet pewnej okolicy.

W §. 3. należałoby zażądać należytego sprecyzowania czasu w granicach, którego świnie, które były w styczności ze świniami choremi, mają być uważane za podejrzane. Termin ten był w rozp. ces. z 3. maja 1899 Dz. u. p. Nr. 81. ustanowiony na 40 dni. Obecnie rząd nie oznaczył tego terminu prawdopodobnie ze względu na projekt konwencyi z Węgrami, w którym w dodatkowych postanowieniach o obrocie świniami w punkcie 1 d) oznaczono jako warunek, że świnie hodowlane i użytkowe węgierskie mogą być wprowadzone do krajów reprezentowanych w Radzie państwa tylko po odbyciu bez zarzutu 35 dniowej obserwacyi. Zdaje się zatem, że i tutaj rząd zamierza oznaczyć czas ten na dni 35. Termin taki jest stanowczo za krótki, ponieważ doświadczenia dotychczasowe wykazały, że okres inkubacyi (wyięgania) pomoru trwać może nawet dłużej jak dni 40, dlatego celem uzyskania zupełnej gwarancyi, że przez świnie, które się stykały ze świniami choremi, zaraza nie będzie roznoszona, powinno się wymagać ustanowienia nieco dłuższego terminu.

W związku z tem stoi także sprawa ustanowienia terminu w §. 8. lit. c. i w §. 9. projektu

Przeciwno postanowieniu §. 4. który dopuszcza do spożycia oprócz świń wybitych przy tępieniu pomoru, a przy oględzinach weterynarskich uznanych za zdrowe, także świnie zabite dotknięte pomorem uznane przez weterynarza za przydatne na spożycie nie można mieć nic do zarzucenia. Ponieważ jednak przez rozprzedawanie mięsa ze świń chorych może nastąpić rozwleczenie zarazy, przeto należałoby uczynić zastrzeżenie, iż do rozsprzedazy może być dopuszczone to mięso tylko po takim przygotowaniu, któreby zawlekaniu zarazy tą drogą stanowczo zapobiegało. Według motywów do tego §. Rząd zamierza przypuścić to mięso do sprzedaży w stanie przygotowanym parą lub wodą i w stanie peklowanym. O ile przypuszczać należy, będzie się odbywać takie przygotowanie mięsa pod dozorem weterynarskim. Otóż pominiawszy okoliczność, że peklowanie trwać musi czasu dłuższy (parę dni), coby niepotrzebnie powiększało koszta, należy zauważyć, że ten sposób przyrządzenia mięsa nie daje gwarancyi, że zaraza za jego pośrednictwem nie będzie się rozszerzała. Sól bowiem jest za słabym środkiem desinfekcyjnym aby po rafiła zabić zarazki tak w ropie jak i w samym mięsie. Wobec tego byłoby wskazane pozostać przy gotowaniu takiego mięsa czy to w parze czy też w wodzie jako dającym zupełną rękojmię niszczenia zarazki. Co do zastrzeżeń pod względem odsprzedaży takiego mięsa, o których w motywach do § 4. jest wzmianka, niema żadnej słusznej racyi, któraby przemawiała zatem, aby ograniczyć ilość mięsa, jaką poszczególne strona może kupić do trzech kilogramów; byłoby to tylko niepotrzebnem utrudnieniem i przedłużaniem czynności komisji pomorowej i dlatego zastrzeżenie to powinno być uchylone.

Postanowienia §§. 6 i 7. o wymiarze odszkodowania za wybite z urzędu świnie recypuje projekt z rozp. ces. z 15. września 2900 Dz. u. p. Nr. 1554.

Rząd przejął je w dosłownem brzmieniu z tego rozporządzenia, jakkolwiek w praktycznem zastosowaniu okazało się, że wynagrodzenie za wybite świnie hodowlane było krzywdzącem dla hodowców, zwłaszcza w tych wypadkach, gdzie rozchodziło się o wybijanie macior z prosiętami lub knurów, zatem o zniszczenie dorobku hodowlanego, będącemu owocem często długich usiłowań. Również nie pomyślał rząd o częściowem choćby odszkodowaniu właścicielowi za świnie padłe i zabijane w rzeźniach, co w znacznym stopniu mogłoby się przyczynić do szybkiego wykrycia zarazy i stłumienia jej w samym zarodku. W dzisiejszych warunkach właściciel, który nie dostaje za swą padłą świnie żadnego odszkodowania, nie spieszy się z doniesieniem, ponieważ nie widzi w tem żadnej korzyści, a natomiast przewiduje następstwa urzędowego wkroczenia władzy dla niego i jego bliższych i dalszych sąsiadów, często nieprzyjemnego. Tak samo w rzeźniach zaraza pomoru tylko w bardzo rzadkich wypadkach bywa sprawdzana, głównie z obawy przed zniszczeniem mięsa bez żadnego odszkodowania.

Z powyższych względów wskazane byłoby odpowiednie uzupełnienie §. 6. punkt c) w ten sposób aby dodatek do odszkodowania za świnie hodowlane, obliczonego według zasady wyrażonej w punkcie b) tego paragrafu, wynosił co najmniej 30—35 proc., oraz o odpowiednie uzyskaniu uzupełnienia §. 7. tak, aby także za świnie padłe wskutek pomoru, jeżeli właściciel uczyni o tem bezzwłocznie doniesienie, właściciele otrzymywali odszkodowanie w tym wymiarze jak za świnie, które po zabiciu z urzędu okazały się dotknięte pomorom.

Paragrafy 8, 9, 10, 11 i 12, określające wypadki w których za wybite świnie wypłacać się będzie odszkodowanie w ograniczonym wymiarze, t. j. w wysokości kwoty uzyskanej przez sprzedaż świń po potrąceniu wydatków rządowych, względnie w których właściciel traci prawo do wszelkiego odszkodowania, dalej dotyczące się postępowania z pieniędzmi uzyskanymi za zabite świnie, kompetencji władz do przyznania lub odmówienia odszkodowania i zawierające postanowienia, co do ponoszenia kosztów dezynfekcyi wzięte są z małemi zmianami rozp. ces. z 2-go maja l. 899 Dz. u. p. Nr. 81. Niektóre z tych zmian, a w szczególności postanowienia, na podstawie których właścicielowi zabitych świń, jeżeli mu przysługuje prawo odszkodowania tylko w ograniczonym wymiarze, komisya pomorowa może zezwolić na dowolne zużytkowanie świń przydatnym na spożycie, lub technicznie przerobić się dających, skoro zapewnione jest odpowiadające przepisom ich zużytkowanie i pokrycie kosztów urzędowego wdania się władzy, dalej postanowienia dopuszczające możność technicznego zużytkowania padliny, względnie części na spożycie nieprzydatnych i upoważniające komisye poborowe do wypłacenia zaliczek na poczet odszkodowania z pieniędzy, uzyskanych za zabite świnie (końcowy ustęp § 8. ustęp II. §. 10 i uts. II. §. 11.) należy powitać jako nabytek dodatni, chociaż ber większego ekonomicznego znaczenia.

Natomiast domagać się należy stanowczo zmiany ustępu końcowego §. 11. o tyle, aby w ustępie tym wyraźnie było określone, w jakim najdalszym terminie odszkodowanie ma być wypłacone. (Rozp. ces. z 2. maja 1899 oznaczyło ten termin na 17 dni po ukończeniu desynfekcyi).

Wprawdzie zdarzać się będą wypadki, że pomimo przestrzegania przepisów handlarze będą narażeni na straty powstające stąd, że za świnie chore nie zostaną wcale odszkodowani, niemniej, że świnie ich zostaną natychmiast zabite, gdy w innych warunkach mogły być n. p. z targu centralnego we Wiedniu sprzedane w stanie żywym, celem wywiezienia do innych miejscowości i wybicia w rzeźniach publicznych, a jednak wypadki te, jak to okazuje doświadczenie zebrane w ciągu bieżącego roku, t. j. od czasu wprowadzenia w życie reskryptu ministeryalnego u 4/XII 1901 l. 22.190 są nader rzadkie, a same straty wskutek tego poniesione nie są zbyt dotkliwe. Z tych powodów nie należałoby się wcale oświadczyć za zmianą §. 13 projektu, o ile dotyczy świń na jarmarkach na nierogaciznę rzeźną. Natomiast z powodów przytoczonych powyżej przy §. 7. należałoby żądać skreślenia przy §. 13. słów: „Schächthäusern und Schlachtstätten“, oprócz tego należałoby celem uniknięcia szykan żądać zmiany klauzuli zawartej w końcowem zdaniu §. 13. w duchu postanowienia §. 8. w ten sposób, aby w miejsce słów „wenn deren unschädliche Verwerthung gesichert ist dem Besitzer zu belassen“, wstawić: „wenn sie bei der thierärztlichen Untersuchung gesund befunden wurden, dem Besitzer ohne weiters zu belassen, falls sie als pestkranke, jedoch zum Consume geeignet befunden wurden, sowie falls sie bloss zur technischen Ver-

arbeitung geeignet erscheinen, erst dann dem Besitzer zu überlassen, wenn deren unschädliche Verwerthung gesichert ist“.

Co do §. 14. upoważniającego rząd do ewentualnego narządzenia szczepień przeciwko pomorowi w drodze rozporządzenia należałoby się zastrzedz przed ewentualnem wprowadzeniem tegoż szczepienia przymusowo, dopóki nie jest znany pewny i skuteczny sposób tępienia zarazy zapomocą tego środka.

W końcu należałoby także żądać ustawowego określenia terminu w jakim po padnięciu, zabiciu, względnie wyzdrowieniu świń i wykonaniu desinfekcyi obejść zarazę można uznać za wygasłą.

Paragrafy 15, 16, i 17, jak niemniej i §. 1. omawianego projektu wzięte są z rozporządzenia cesarskiego z r. 1899 i nie wymagają zmian ani zastrzeżeń.

W §. 12 należy domagać się zmiany w tym kierunku, aby rząd pokrywał wszelkie koszta desinfekcyi, a więc i koszta robocizny, zaprzęgów i wartości chlewów w razie okazania się konieczności ich zniszczenia, a to celem skrócenia manipulacyi komisyjnej i ulżenia ciężarów ludności.

Z tego pobieżnego projektu przez rząd ustawy o pomorze świń można już wyrobić sobie o projekcie tym pewne przekonanie. Zmiana niektórych dotychczas obowiązujących przepisów jest rzeczą niezbędną, szczególnie w tym kierunku, żeby przez dokładniejsze określenie, jakie zarządzenia w pojedynczych wypadkach wydać, zapobiedz wszelkiej wątpliwości w interpretacyi ustawy, oraz żeby przez ściślejsze unormowanie przepisów odnoszących się do wynagrodzenia właścicieli za padłe i zabite świnię i za desinfekcyę zapobiedz raz na zawsze wszelkim podnoszącym się dziś tak licznie w tym kierunku zażaleniom i narzekaniom.

Podniesiono z naciskiem w komisyi, że jest niewątpliwie obowiązkiem państwa wynagradzać rolnikom straty wskutek pomoru, tembardziej, że koncesye przez Rząd austriacki Węgrom poczynione niejednokrotnie do zawleczenia zarazy do Galicyi się przyczyniły, a że usunąć się od tego obowiązku państwo nie może, ileż szkoda przechodzi granice ekonomicznej zamożności włościan i może stać się powodem ich ruiny. W razie wynagrodzenia pełnej wartości odpada również powód do zatajania zarazy.

Z powyższych powodów przedkłada komisya Wysokiemu Sejmowi w sprawie projektu ustawy o pomorze rezolucyę 13 14 i 15.

14 i 15 Rezolucya wykonania ustawy o pomorze.

14. Sejm wzywa c. k. Rząd:

a) aby ponownie władzom zalecił załatwianie spraw dotyczących pomoru i zarazy pyskowo-racicowej w jak najkrótszym przeciągu czasu,

b) aby władza powiatowa otrzymawszy doniesienie o wybuchu pomoru lub zarazy, bezzwłocznie delegowała weterynarza, celem wydania zarządzeń policyjno-weterynaryjnych, ale też, ażeby i z drugiej strony po otrzymaniu doniesienia o wygaśnięciu zarazy, zarządziła natychmiast, co potrzebne dla otwarcia gminy.

15) Sejm wzywa c. k. Rząd, by ponownie wydał zarządzenie przyspieszające tok urzędowania w sprawie orzekania o wynagrodzeniach należnych za świnię wybite, względnie przez komisye przemysłowe na licytacji sprzedane lub na rzecz państwa zawłaszczone, umożliwiając ich pełną wypłatę w terminie oznaczonym w §. 8. Ces. Rozp. z d. 2 maja 1899 (Dz. u. kr. Nr. 81) a w szczególności, by wydał zarządzenie, aby na poczet tych wynagrodzeń mogły być wypłacane bezzwłocznie przez przedstawiciela Rządu w komisyi pomorowej zaliczki w wysokości $\frac{3}{4}$ należnego wynagrodzenia.

Rezolucyę 14 należy uważać za wykonaną.

W sprawie rezolucyi 15-ej dał JW. Pan Referent krajowy spraw weterynaryjnych następujące wyjaśnienie.

„Orzeczenia co do wynagrodzenia za świnię wybite z powodu pomoru na podstawie rozporządzeń ces. o tępieniu pomoru z 2. maja 1899, Dz. u. p. Nr. 81 i 15 września 1900, Dz. u. p. Nr. 153 wydawane bywają ile możności jak najpospieszniej w regule jednak nie później jak w ciągu 2 miesięcy od ukończenia dezynfekcyi“.

„Zaliczek na poczet przypaść mającego wynagrodzenia nie udziela się, ponieważ wspomniane rozporządzenia cesarskie nie upoważniają do tego i właściciele świń zaliczek nie żądają, wolą bowiem całe wynagrodzenie otrzymać na raz“.

Komisyja proponuje Sejmowi 14 rezolucyę w sprawie przyspieszenia wypłaty wynagrodzenia i zalicza.

Rezolucya 16. Zaopatrzenie komisji pomorowych w wagi.

16. Sejm wzywa Rząd, aby zaopatrzył komisye pomorowe w wagi potrzebne do ważenia zwierząt zabitych.

JWny Pan krajowy referent spraw weterynaryjnych dał w tej mierze następujące wyjaśnienie:

„Komisye pomorowe zaopatrują się w wagi, wypożyczając je za wynagrodzeniem w najbliższym miejscu. W tym względzie nie napotyka się na trudności, ponieważ weterynarz urzędujący dłuższy czas w powiecie, wie gdzie najłatwiej dostać można wagę, które znajduje się w kółkach roloicznych karczmach etc“.

„Nie tylko wożenie wagi nieraz kilkanaście i więcej klm. ale i jej przechowanie natrafiałoby na trudności. W wielu zaś powiatach gdzie wypadków pomoru nie ma zwłaszcza pierwszej strefy waga taka stałaby latami bez użyteczności“.

Rezolucya 17. Desinfekcyja zagród.

17. Sejm wzywa Rząd aby zarządził ściśle przestrzeganie przepisów o przeprowadzaniu desinfekcyi w zagrodach zapowietrzonych pomorem.

JWny Pan krajowy referent spraw weterynaryjnych dał w tej mierze następujące wyjaśnienie.

„Dezinfekcyja zapowietrzonych obejść etc. bywa ściśle i dokładnie przeprowadzana pod dozorem i kierownictwem urzędowym“.

18. Sprzedaż mięsa wągrowatego.

18. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby wspólnie z Wydziałem krajowym porozumiał się z Magistratami większych miast w kraju w celu zakładania jatek dla mięsa wągrowatego.

„Sprzedaż mięsa wągrowatego sterylizowanego jest dozwolona przy zachowaniu wskazówek ostrożności.

Nie też nie stoi na przeszkodzie, by gminy, gdzie tego potrzeba, urządziły sterylizatory i sprzedaż mięsa wągrowatego sterylizowanego pod dozorem urzędowym“.

Komisyja postanowiła zalecić Wysokiemu Sejmowi w sprawie mięsa wągrowatego 15 rezolucyę.

Rezolucya 19. Targ w St. Marx.

19) Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby dokładnie zbadał i usunął niedogodności na targu w St. Marx, poddał tenże targ wyłącznemu nadzorowi państwowych weterynarzy, aby postarał się o dostateczną ich liczbę w celu zapewnienia szybkości i dokładności oględzin i aby skłonił gminę miasta Wiednia do odwołania wydanego z dnia 5. sierpnia 1895 L. 13.375 zakazu karmienia wołów na targu paszą skontrolowaną.

Wny Pan krajowy referent spraw weterynaryjnych stwierdził, że „w przepisach targowych nie zaszła żadna zmiana“.

Stąd zaleca Komisyja Sejmowi rezolucyę 16 w sprawie targu w St. Marx.

Rezolucya 20. Wagi na żywe bydło.

20) Sejm wzywa Rząd, ażeby w moc obowiązujących przepisów skłonił gminy miejskie do zaopatrzenia targów w wagi na żywe bydło.

JWny Pan krajowy Referent spraw weterynaryjnych:

„Wydając regulaminy dla targów zwierzęcych, żąda się, aby na targowicy ustawiono wagę do ważenia zwierząt“.

„Wyjątek czyni się wtedy, jeżeli zarówno władza powiatowa jak i wydział powiatowy oświadczają się z uwagą na bardzo małe spędy zwierząt za odstąpieniem od tego żądania“.

Rezolucyę powyższą uważać należy za wykonaną.

Rezolucya 21. Pociągi pospiesze i zniżenie taryf.

21) Sejm wzywa c. k. Rząd, aby natychmiast postarał się o zaprowadzenie na wzór Niemiec i Węgier, ruchu pociągów pospiesznych dla uproszczenia szybkiego przewozu trzody chlewnej i o zniżenie taryf kolejowych dla wywozu nierogacizny z Galicyi.

Rząd powyższej rezolucyi nie wykonał, z tego powodu, powołując się na uzasadnienie jej w sprawozdaniu zeszłorocznem, proponuje Komisya jej ponowienie. Zaleca Sejmowi 17 rezolucyę w sprawie pociągów pospiesznych i zniżenie taryf.

Rezolucya 22. Pomnożenie liczby weterynarzy rządowych.

22. Sejm wzywa c. k. Rząd, by pomnożył liczbę weterynarzy rządowych odpowiednio do rozległości kraju i liczebnego stanu trzody i bydła, tudzież by zorganizował skuteczną i ścisłą kontrolę i stałą inspekcję przez delegowane organa fachowe nad urzędowaniem weterynarzy na prowincyi i zastanowił się nad odpowiednią organizacją tej gałęzi służby tak, ażeby wykonywanie ustaw o zwierzęcych chorobach zakaźnych mogło się stać skuteczniejszym.

JWny Pan krajowy Referent spraw weterynaryjnych dał w tej sprawie następujące wyjaśnienia:

„Dla Galicyi — podobnie jak w innych krajach — systemizowano po jednej posiadzie weterynarza powiatowego w X. kl. rangi względnie star. weterynarza powiat. IX. kl. rangi a dla Namiestnictwa po jednej posiadzie kraj. referenta wet. w VII. kl. rangi, inspektora wet. w VIII. kl. rangi, star. weterynarza pow. IX. kl. Na rok 1904 od 1. lipca wstawiono w budżet drugą posadę inspektora weteryn., która jednak w braku parlamentarnego załatwienia budżetu na r. 1904 nie może być obsadzona“.

„Nadto systemizowane są 3 adjuta po 1.200 K rocznie dla asystentów weterynaryjnych. Stałych posad jest zatem systemizowanych 79 dla powiatów, 4 dla Namiestnictwa, gdzie jednak jest zajętych 8 urzędników weterynaryjnych, i 3 adjuta po 1.200 K rocznie“.

„Trzeba przyznać, że ta liczba lekarzy weterynaryjnych jest za szczupłą do skutecznego wykonywania policyi weterynaryjnej w kraju, ponieważ wiele powiatów jest tak rozległych, że nawet w zwykłych warunkach jeden organ weterynaryjny nie może podolać swym obowiązkom. Z tego powodu przyjęto do służby państwowej 20 asystentów weterynaryjnych, których tylko 3 pobiera wspomniane adjuta po 1.200 K rocznie“.

„Weterynarzy okręgowych (przy radach powiatowych) subwencyonowanych, jak w innych krajach — u nas nie ma wcale, gminnych i prywatnych jest stosunkowo do obszaru kraju bardzo mało, bo wyłączwszy miasto Lwów i Kraków, zaledwie 108“.

„Nie ma także nadziei szybkiego pomnożenia lekarzy weterynaryjnych w kraju, gdyż wobec braku widoków zapewnienia bytu po skończeniu studyów młodzież nie garnie się do studyów weterynaryjnych“.

Komisya stwierdziła również, że liczba weterynarzy rządowych jest niedostateczną, ponawia zatem Sejmowi w celach powiększenia rezolucyę.

Rezolucya 23. Ustanowienie niższych organów wykonawczych.

23. Sejm wzywa Rząd, aby ustanowił płatne ze skarbu państwa niższe organa wykonawcze w celu zapewnienia skuteczności zarządzeniom ustaw.

JWny Pan krajowy Referent spraw weterynaryjnych dał w tej mierze następujące wyjaśnienie:

„Sprawę ustanowienia niższych organów wykonawczych w celu zapewnienia skutecznego wykonania zarządzeń weterynarsko-policyjnych wzięto pod rozwagę“.

Komisya kładzie szczególny nacisk na ustanowienie niższych organów wykonawczych w dostatecznej liczbie, bo bez nich sprężyste wykonanie ustaw napotyka wiele trudności

Komisya przedkłada Wysokiemu Sejmowi w celu powołania takich organów wykonawczych przez c. k. Rząd 19. rezolucyę.

Rezolucya 24. Zawodowe wykształcenie weterynarzy.

24. Sejm wzywa Rząd, by dążył do podniesienia stopnia zawodowego wykształcenia weterynarzy, szczególnie w dziedzinie bakterjologii przez hojniejsze uposażenie Akademii weterynaryjnej we Lwowie, i jej klinik, przez połączenie z nią zakładu dla badania naukowego chorób zaraźliwych, oraz przez wydatniejsze poparcie instytutu bakterjologicznego w Krakowie.

JWny Pan Krajowy Referent spraw weterynaryjnych dał w tej mierze następujące wyjaśnienie:

„Aby weterynarzom pozostającym w służbie państwowej dać możność ścisłego wykształcenia się w bakterjologii przeznaczono na r. 1903 i 1904 po 2.500 K na urządzenie kursu bakterjologicznego“.

„Kurs taki odbył się w roku 1903 i wzięło w nim udział 8 lekarzy weterynaryjnych rządowych. W roku bieżącym odbędzie się zaś od 21. listopada do 10. grudnia i i weźmie w nim udział 9 weterynarzy“.

„Dla badań nad gruźlicą bydła rogatego udzielono w ostatnich latach Akademii weterynaryjnej we Lwowie 2 razy po 2.000 K, która te badania przeprowadza“.

Komisya przedstawia w tej sprawie Wysokiemu Sejmowi 20. rezolucyę.

Rezolucya 25. Ankieta w sprawie hodowli i handlu nierogacizną.

25. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby w najbliższym czasie zwołał ankietę, której skład wskaże Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem w sprawie ograniczeń zbytu i handlu nierogacizną w Galicyi i aby w myśl wskazówek owej ankiety zarządził co należy, dla zapobieżenia grożącemu upadkowi tej gałęzi gospodarstwa krajowego.

JWny Pan krajowy Referent spraw weterynaryjnych dał w tej mierze następujące wyjaśnienie:

„Ankiety w sprawie hodowli i handlu nierogacizną nie zwołano, ponieważ Wydział krajowy nie przedstawił jej składu“.

Na komisji stwierdzono, że Rząd w sprawie składu ankiety do Wydziału krajowego się nie odwołał.

Komisya zaleca Sejmowi w celu zwołania ankiety 21. rezolucyę w nadziei, że Wydział krajowy w krótkim przeciągu czasu po porozumieniu się z Towarzyszami gospodarskimi wskaże c. k. Namiestnictwu skład ankiety.

R e z o l u c y e

Na powyższych podstawach Komisya wnosi:

I. Sejm wzywa c. k. Rząd:

1. aby uchylił wszystkie w przedmiocie wywozu trzody z Galicyi wydane wyjątkowe rozporządzenia, aby przeto tak zewnętrzny, jak i wewnętrzny handel trzodą w Galicyi traktował według tych samych przepisów, co handel innych krajów koronnych;

2. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w przyszłości nie naruszał przyznanego ustawą z dnia 29. stycznia 1880 galicyjskim władzom krajowym zakresu działania

3. ażeby utrzymując w mocy rozporządzenie Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 13. grudnia 1902, uchylił wyjątek ustanowiony w niem na niekorzyść Galicyi.

4. ażeby zawarte w rozporządzeniu z 27. lutego 1904 L. 26.421 zakazy wywozu świń użytkowych ograniczył w całym kraju do gmin względnie rejonów zarazą dotkniętych.

5. ażeby najrychlej a najpóźniej do 1. stycznia 1905 zniósł zarządzony w ebwieszczeniu z dnia 9. stycznia 1902 L. 3.067 podział Galicyi na strefy pomorowe świń i wszystkie z tym podziałem połączone ograniczenia tak, aby wewnętrzny obrót handlowy nierogacizną w Galicyi w gminach, a względnie w okręgach wolnych od pomoru i zarazy swobodnie mógł się odbywać.

6. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby w celu dopilnowania ścisłego zamknięcia i kontumacyi poszczególnych gospodarstw, części gmin, albo i całych gmin (minimalny rejon zapowietrzony) natychmiast po pojawieniu się pomoru lub zarazy (exponował do tychże gmin dostateczną ilość organów c. k. żandarmeryi).

7. Sejm wzywa c. k. Rząd, by w drodze administracyjnej poczynił możliwe zarządzenia w celu ułatwienia swobodnego i trwałego zbytu dla nierogacizny galicyjskiej tak w innych krajach koronnych, jak i zagranicą, by spowodował i finansowo poparł powstanie urzędów lub przedsiębiorstw mających na celu ułatwienie tego zbytu.

8. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby nie naruszając tych ograniczeń handlu domokrajnego, które są niezbędne, poddał rewizji obwieszczenie z dnia 27. marca 1903 i ażeby w należyty sposób ogłosił, że w gminach, w których chów trzody się rozwija, a w których nie odbywają się targi, na osobno w tym celu ustanowionem i starannie desinfekcyonowanym miejscu w pewnych z góry oznaczonych dniach za powiadomieniem władzy i pod nadzorem c. k. żandarmeryi nierogaciznę sprzedawać wolno.

9. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby się postarał o częste peryodyczne dokładniejsze pouczenie oglądaczy gminnych, którzy zakładają marki.

10. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w gminach, w których świnie za pomocą marek poznaczono, ustanowił dla świń już poznaczonych stałe paszporty.

11. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby albo postarał się o zakładanie marek za pośrednictwem własnych organów, albo też koszta zakładania marek i utrzymywania ewidencji świń kosztem skarbu państwa pokrywał.

12. aby w razie zagubienia marek zezwolił na zakładanie marek przez oglądaczy gminnych w obecności wójta, bez poprzedniego meldowania i osobnego pozwolenia c. k. Starostwa, ale za równoczesnem zawiadomieniem c. k. Starostwa przez oglądaczy.

13. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby wniesiony b. r. do Izby poselskiej projekt ustawy o tpepieniu pomoru Nr. 1.717 cofnął, a przedłożył Izbie poselskiej nowy projekt, w którym:

a) obowiązek wynagradzania za sztuki wybite, nie tylko żadnego nie dozna uszczuplenia, ale jeszcze rozszerzonym zostanie.

b) uwagi w niniejszem sprawozdaniu zawarte znajdą uwzględnienie.

14. Sejm wzywa c. k. Rząd, by ponownie wydał zarządzenie przyspieszające tok urzędowania w sprawie orzekania o wynagrodzeniach należnych za świnie wybite, względnie przez Komisyje przemysłowe na licytacji sprzedane lub na rzecz państwa zawłaszczone, umożliwiając ich pełną wypłatę w terminie oznaczonym w §. 8. Ces. Rozp. z dnia 2. maja 1899 (Dz. u. kr. Nr. 81.), a w szczególności, by wydał zarządzenie, aby na poczet tych wynadrodzeń mogły być wypłacane bezzwłocznie przez przedstawiciela Rządu w komisji pomorowej zaliczki w wysokości $\frac{3}{4}$ należnego wynagrodzenia.

15. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby poddał ściślemu nadzorowi jatki na mięso w małych miasteczkach i ażeby wspólnie z Wydziałem krajowym porozumiał się z Magistratami większych miast w kraju w celu zakładania jatek mięsa wągrowatego.

16. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby dokładnie zbadał i usunął niedogodności na targu w St. Marx, poddał tenże targ wyłącznemu nadzorowi państwowym weterynarzy, aby postarał się o dostateczną ich liczbę w celu zapewnienia szybkości i dokładności oględzin i aby skłonił gminę miasta Wiednia do odwołania wydanego dnia 5. sierpnia 1895 L. 13 375 zakazu karmienia wołów na targu paszą skoncentrowaną.

17. Sejm wzywa Rząd, ażeby natychmiast postarał się o zaprowadzenie na wzór Niemiec i Węgier, ruchu takich pociągów pospiesznych w celu uproszczenia szybkiego przewozu nierogacizny, jakie dla bydła już istnieją, i aby zarządził zniesienie taryf kolejowych dla wywozu nierogacizny z Galicyi.

18. Sejm wzywa Rząd, by pomnożył liczbę weterynarzy rządowych odpowiednio do rozległości kraju i liczebnego stanu trzody i bydła, tudzież by zorganizował skuteczną i ścisłą kontrolę i stałą inspekcję przez delegowane organa fachowe nad urzędowaniem weterynarzy na prowincyi i zastanowił się nad odpowiednią organizacją tej gałęzi służby tak, ażeby wykonywanie ustaw o zwierzęcych chorobach za każdym mogło się stać skuteczniejszym.

19. Sejm wzywa Rząd, aby ustanowił płatne ze skarbu państwa niższe organa wykonawcze, w celu zapewnienia skuteczności wykonania ustaw o zarazie na bydło.

20. Sejm wzywa c. k. Rząd, by dążył do podniesienia stopnia zawodowego wykształcenia weterynarzy przez hojniejsze uposażenie Akademii weterynaryi we Lwowie i jej klinik.

21. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby w sprawie ograniczeń wywozu i handlu nierogacizną w Galicyi, w najbliższym czasie zwołał we Lwowie ankietę, której skład wskaże c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym i c. k. Towarzystwem Gospodarskiem i Rolniczem w Krakowie i aby w myśl wskazówek owej ankiety zarządził, co należy, dla zapobieżenia grożącemu upadkowi tej gałęzi gospodarstwa krajowego.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby w porozumieniu z Towarzystwami gospodarskimi, Izbami handlowymi i komisją dla spraw rolniczych, podjął rokowania z c. k. Rządem i kołami finansowemi kraju i zabezpieczył nasz handel nierogacizną, popierając zakłady przerabiania takowej na towar gotowy, mogący znaleźć odbyć poza granicami kraju.

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu aby w wypadkach zarządzeń weterynaryjno-policyjnych, które przez myłą interpretację ustawy weterynaryjnej, mają na celu jednostronne unormowanie stosunków handlowych dla bydła i trzody z naszym krajem a przynoszą szkodę krajowi, krzystając z przysługującej mu prawa zastępstwa obrony interesów kraju, postarał się przez odwołanie do Trybunału administracyjnego o uchylenie rozporządzeń weterynaryjno-policyjnych z ustawą niezgodnych a dla Galicyi szkodliwych.

Sprawozdaniem niniejszem załatwi Wysoki Sejm wnioski posłów ks. Wilczkiewicza, ks. Effinowicza i Krempey oraz petycyi.

Petycyje Wydziału powiatowego w Krośnie 887/616 i 788/617.

Gmin a względnie włościan:

Mielec, Wampierzów, Opacie, Brzeziny, Żeglce, Hankówka, Długie, Niepla, Dąbie, Kolanów, Szebnie, Brzeziny, Łężany, Brzyska, Toroszówka, Piotrówka, Borek, Wołowice, Suchodoł, Malinówka, Glinik, Brzeziny, Chorkówka, Lipnica górna, Czelnica, Paszczyzna, Krościenko niżnie, Sawa, Kawce, Niedźwiada, Łopuchowa, Podwale, Wał-Ruda, Potok, Iskrzynia, Polanka, Krościenko wyżne, Dobieszyn, Kawęczyn, Łęki, Umieszcz, Czeluśnica, Moderówka, Maszkienice, Skała, Brzyzna, Zdonia, Filipowice, Piołom duży, Lusławice, Roztoka, Borowa, Paleśnica, Olszowa, Zawada lanc. Brzeźnik, Dzierzaniny, Charzewicy, Słona, Olszyny, Gwoździec, Janowice, Krolówka, Wola stróżka, Doły, Faściszowa, Niedźwiedza, Jaworsko, Łoniowy, Lipnica górna, Mikłuszowice, Rączala 949/741, Potakowie 740/570, Łoniowa, Łączki, Stobierzy 1537/1175, Łapczyce 488/332, Dołuszyn 489/353, Brzyski 490/354, Sobolów 491/355, Łętowice 492/356, Bajdy 493/357, Błażew 1285/996, Woli Komborskiej 1284/995, Szarwarki 1432/1094, Lipiny 1431/1093, Gminy Węglówki 141/54, Gminy Brzeska 1186/927, Żelazówka dnia 1185/926, Laskówka 1184/928, Chrzaszczka 1183/924, Łąka górna 1177/918, Krasna 788/617, Czarnorzeki 787/616, Woli Dempowieckiej, Żelaziwki 890/689, Nizskowic 693/525, Kamionnej 694/526, Grzeszów Mały 307/179, Gumniska 1782/1276.

•

Przewodniczący :

Gorajski.

Sprawozdawca :

Kozłowski.

